

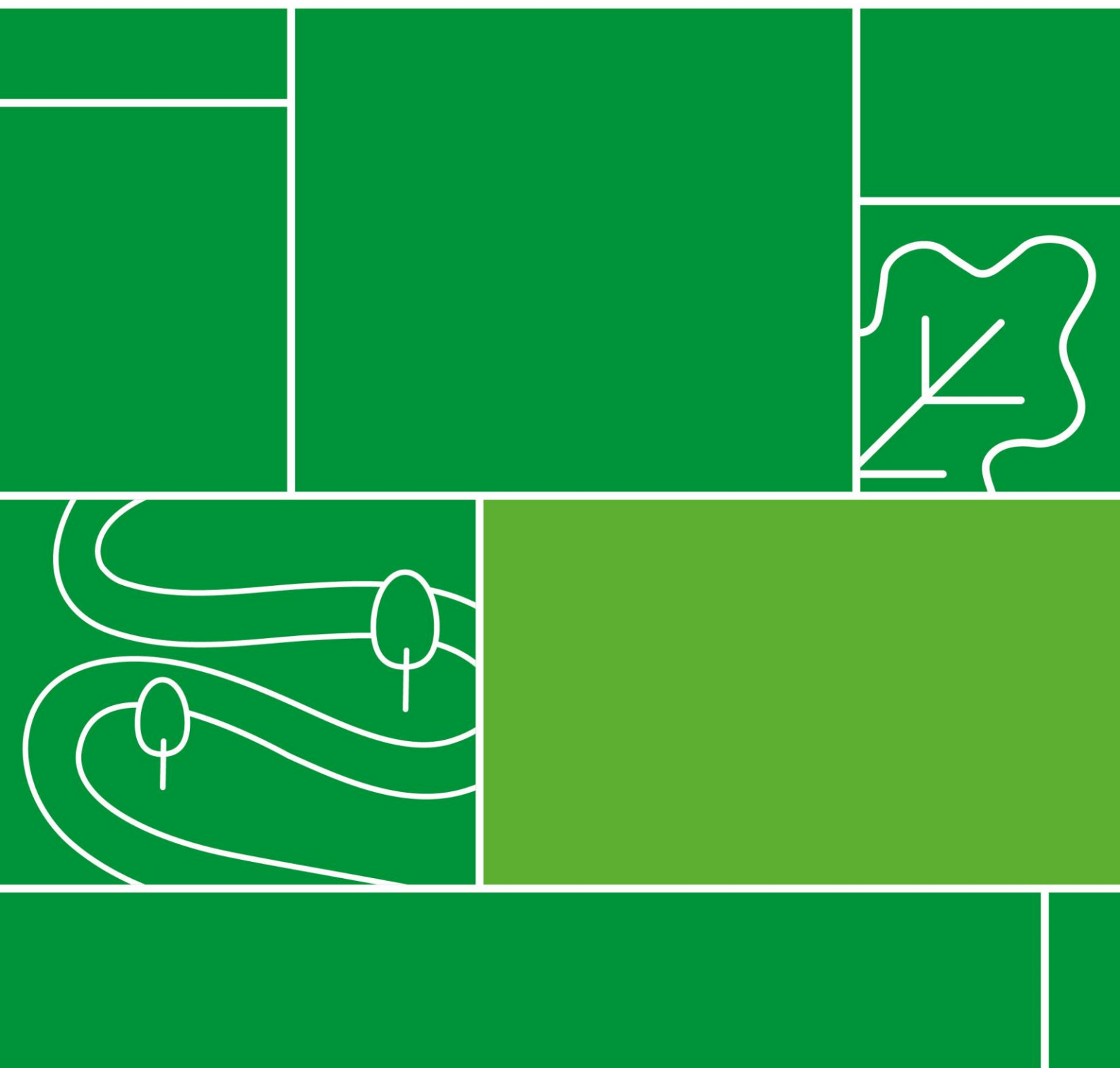


Kristiansand
kommune

Vedlegg 3

Sterkere sammen – Kristiansand mot 2030

Samlet innspill fra medvirkningsarrangementer



Innhold

Forord.....	4
Seminar og paneldebatt om bærekraftmålenes betydning i Kristiansand	5
Generelt om arrangementet	5
Innspill.....	6
Gjestebud.....	10
Generelt om arrangementet	10
Innspill.....	13
Omtale.....	17
Åpent møte på rutebilstasjonen 28. november 2019.....	18
Generelt om arrangementet	18
Innspill.....	19
Omtale.....	23
Dialogmøtet om rus – svake grupper/frivillige.....	24
Generelt om arrangementet	24
Innspill.....	24
Dialogmøte med nye innbyggere – frivilligsentralen i Søgne.....	26
Generelt om arrangementet	26
Innspill.....	26
Dialogmøte med frivillige – frivilligsentralen i Songdalen.....	28
Generelt om arrangementet	28
Innspill.....	28
Kafediskusjon med sårbare grupper	29
Generelt om arrangementet	29
Innspill.....	29
Student og ungdomsverksted - Framtidens Kristiansand – hvordan utvikler vi et mer miljøvennlig og bærekraftig samfunn	32
Generelt om arrangementet	32
Innspill.....	33
Møllestua barnehage	36
Generelt om arrangementet	36
Innspill.....	36
Workshop på Songdalen ungdomsklubb – Noden og Lund ungdomsklubb	38
Generelt om arrangementet	38
Innspill.....	38
Omtale.....	40
Medvirkning i kulturskolen	41
Generelt om arrangementet	41
Innspill.....	41
Omtale.....	42
Den grønne kampen – innspill fra 9.klasser ved Songdalen og Holte skole.....	43
Generelt om arrangementet	43
Innspill.....	43
Omtale.....	44
Kongsgård senter mottaksskole - #mindrømmeby 2030	45
Generelt om arrangementet	45
Innspill.....	46
Omtale.....	47

U40 – vår by, vår fremtid.....	48
Generelt om arrangementet	48
Innspill.....	48
Omtale.....	50
Ny storkommune – ny strategi	51
Generelt om arrangementet	51
Innspill.....	51
Innspillsmøte varehandel	53
Generelt om arrangementet	53
Innspill.....	53
Bedriftsmøte Søgne	55
Generelt om arrangementet	55
Innspill.....	55
Innspillsmøte reiselivsnæringen.....	57
Generelt om arrangementet	57
Innspill.....	57
Bedriftsmøte på Mjåvann	60
Generelt om arrangementet	60
Innspill.....	60
Innspillsmøte fiskeri	62
Generelt om arrangementet	62
Innspill.....	62
Innspillsmøte landbruk- og skognæringen	64
Generelt om arrangementet	64
Innspill.....	64
Dialogmøte mellom kulturaktører og kulturutvalget.....	66
Generelt om arrangementet	66
Innspill.....	66
Omtale.....	68
Fremtidsverksted «Hvordan kan vi sammen gjøre Kristiansand til den beste kommunen å vokse opp i?»	69
Generelt om arrangementet	69
Innspill.....	70

Forord

Kommunale planprosesser som følger plan- og bygningsloven skal være åpent, forutsigbare og sikre medvirkning fra alle berørte interesser og myndigheter. Mål og strategier som skal innarbeides i kommuneplanen bør forankres i kommunesamfunnet som helhet. Formålet med dette er å få et godt beslutningsgrunnlag, forankre planprosessen i befolkningen og internt i kommuneorganisasjonen.

Det har vært definert fire faser for informasjon, medvirkning og dialog i denne planprosessen:

- Fase 1. Planprogramfase – innspill på rammer og prosess
- Fase 2. Planfasen – innspill og medvirkning til innholdet i planen
- Fase 3. Høringsfase – synspunkter på forslag til plan før den fremmes for endelig politisk behandling
- Fase 4. Tilbakemelding til de som har deltatt etter at planen er vedtatt

Dette dokumentet gir et sammendrag av medvirkning i fase 2.

Innbyggerdialog er et satsingsområde for den nye kommunen. Fellesnemnda for den nye kommunen vedtok at arbeidet med ny kommuneplan skulle teste ut nye og innovative metoder for medvirkning. Dette betyr å utvikle eller skape noe nytt i måten kommunen tilrettelegger og gjennomfører medvirkningen, for eksempel nye typer møteplasser, bringe folk med ulik kompetanse og ulike stemmer sammen på nye måter, og opplegg for å nå flere, og å få tak i de viktige stemmene til de som ikke blir hørt til vanlig.

I løpet av høsten 2019 og januar 2020 ble det gjennomført mange medvirkningsarrangementer. FNs bærekraftsmål har vært sentrale i all medvirkning.

Gjestebud er en av mange metoder som er brukt for å gi «folk flest» mulighet til å påvirke ny kommuneplan. Det er første gang metoden er tatt i bruk i Kristiansand kommune. Gjestebud går ut på at vanlige folk inviterer en liten gruppe av sine venner, bekjente eller andre hjem til seg. Der snakket de uformelt rundt noen tema og hjelpespørsmål som var sendt dem på forhånd.

Det har også vært åpne møter som paneldebatt om bærekraftmålenes betydning i Kristiansand, og åpent arrangement i samarbeid kunstnere, konstitusjoner og innbyggere på rutebilstasjonen. I tillegg har det vært gjennomført egne dialogmøter med frivillige, nye innbyggere, kulturaktører og andre grupper.

Barn og unge har medvirket bl.a. gjennom Ungdommens bystyre, workshop på ungdomsklubber, barnehage og studentverksted, på skoler og i kulturskolen. Videre har det vært gjennomført flere møter med ulike næringsaktører som for eksempel fiskerinæringen, reiselivsnæringen, landbruk- og skognæringen og Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, i tillegg til møter med ulike bedrifter.

Innspillene, sammen med andre føringer, vurderes i arbeidet med hva som blir innholdet i kommuneplanen eller i andre fagplaner som utarbeides i 2020.

Seminar og paneldebatt om bærekraftmålenes betydning i Kristiansand

Generelt om arrangementet

Kristiansand kommune inviterte til et seminar og paneldebatt om bærekrafts målenes betydning i Kristiansand i Rådhuskvartalet lørdag 9. november 2020, kl. 15-17.30. Målet med seminaret var blant annet å gi kommunen innspill til hvordan bærekraftmålene kan få mer betydning for innbyggerne i Kristiansand, og hvordan dette kan operasjonaliseres i kommuneplanen og ikke minst med handling.

Til seminaret ble det invitert aktører fra forskning, kommune, næringsliv og sivilsamfunn. Deretter ble det panelsamtale med en rekke politikere. Alle ble utfordret til å snakke om

- Hvilke utfordringer og muligheter ser de?
- Hvordan må kommune, virksomheter, næringsliv og sivilsamfunn endre seg for framtiden?
- Hva skal til for at Kristiansand blir Norges beste kommune å bo og leve i for innbyggerne?

Debatten var ett av de siste arrangementene i uka Bærekraftig sammen. Arrangementet var gratis. Det ble servert lagskaus laget av utsorterte grønnsaker (grønnsaker som er for små eller for store) for å legge til rette for gode samtaler. Det var ca. 80 deltakere tilstede.



Program:

Ledes av klimarådgiver Elizabeth Rojas

15.35 – 15.40: Velkommen

15.40 -15.50: Marte Lid, seniorrådgiver i Norad og prosjektleder for Nattevandring - om bærekraftmålene i et globalt perspektiv

15.50 - 16.00: Jan Oddvar Skisland, ny ordfører i Kristiansand. Hva skal Kristiansand kommune gjøre for å operasjonalisere bærekraftmålene?

15.50 – 16.00: Gøril Hannås, viserektor ved Universitetet i Agder

16.00 – 16.10: Gunvor Andresen, regionleder FN-sambandet

16.10 – 16.20: Øystein Reinhardttsen, daglig leder i Kirkens bymisjon i Kristiansand

16.20 – 16.30: Talal Haidar, representant for Forum for tro og livssyn

16.30 – 16.40: Nicolai Østeby, leder i Kristiansand ungdomsutvalg, som representerer ungdomsrådet i Kristiansand.

16.40 – 16.50: Ingrid Michalsen, konstituert administrerende direktør i Næringsforeningen i Kristiansandsregionen

16.50 – 17.00: Benedicte Nordlie, leder av Studentorganisasjonen i Agder (STA) og Kristin P. Lindgård fra bærekraftutvalget i STA

17.00 – 17.30 Dialog/debatt med forskjellige aktører, ledes av Kim Øvland

I panelet: ordfører Jan Oddvar Skisland, Kristiansand kommune, Gøril Hannås, viserektor UIA, Ingrid Michalsen, konst. Adm. Dir. i Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, Gunvor Andresen, regionleder FN-sambandet, Marte Lid, seniorrådgiver i Norad og Siri Heimdal Knudsen, leder for Søgne barne- og ungdomsråd og representant for ungdomsrådet i Kristiansand.

Innspill

- Alle må bidra, vi må høre på de unge, akseptere annerledeshet, snakke sammen, samarbeide på tvers, ikke bare kartlegge men handle, ikke akseptere at «ting tar tid», unge må ikke la seg stoppe av foreldregenerasjonens treghet, et ønske om studentråd i byen og implementering av bærekraftmålene på alle plan. Dette og mer til ble formidlet av engasjerte innledere på seminar om bærekraftmålene i Kristiansand, lørdag 9. november.

Representanter for Ungdomsutvalget i Kristiansand og Studentorganisasjonen i Agder (STA) utfordret til høyere tempo for bærekraftmålene i Kristiansand, og mer engasjement blant foreldregenerasjonen. Ungdom fikk også ros for å være i førersetet for klima og inkludering i samfunnet.

Mer inkludering og høyere tempo mot bærekraftmålene

- Vi må skape et mer inkluderende samfunn, vi skal være en by for alle, sa Nicolai Østeby, leder for Ungdomsrådet i Kristiansand. – Den tøffe retorikken i den politiske valgkampen har nok skremt mange unge, men vårt svar til dette er mer inkludering, sa Østeby. Ungdomsrepresentanten fortviler også over TTT=TingTarTid, i politisk arbeid og kommuneforvaltning.

Støtter barn og unge i skolestreik for klima

Jan Oddvar Skisland, ordfører for over 110.000 innbyggere i Kristiansand fra 1. januar 2020, ser det er nok av utfordringer å ta fatt på i forhold til bærekraftmålene. Skisland mener barn og unges klimastreik er berettiget, og heier på ungdommen. – Det er vanskeligere å endre seg jo eldre en blir. Vi er helt avhengig av å ha unge mennesker som engasjerer seg for endring, og må støtte opp om dette initiativet. Vi må gi barna fri til å delta i skolestreik for klima, sa Skisland, som mener arbeidet med bærekraftmålene er noe av den viktigste jobben på den politiske agendaen fremover.

Nattevandringene kommuniserer bærekraftmålene til folket

- Bærekraftmålene legger grunnlaget for strategier verden over og måles av en rekke statistiske byråer. Erfaringene med Tusenårsmålene viser at det nytter å sette seg mål og jobbe målrettet for å skape endringer. Nattevandringene som Norad arrangerer flere steder i Norge er en måte å kommunisere målene ut til folket, sa seniorrådgiver Marte Lid i Norad, også prosjektleder for nattevandringene.

Forskning og utdanning for klima og miljø ved UiA

Gøril Hannås, viserektor ved UiA, mener mange samfunnsutfordringer kan løses gjennom forskning. Ett eksempel er batteriggjenvinning av litium batterier i elbiler, med bruk av kobolt som utvinnes av arbeidere under meget dårlige forhold. Her jobbes det nå gjennom forskning for å finne metoder og måter å gjenvinne dagens batterier i elbiler, noe som også kan styrke universitetet og regionen som ledende i klimakampen.

- UiA har en viktig rolle for å skape holdningsendring i samfunnet gjennom våre utdanningsprogram for både lærer- og barnehageutdanningen. Vi har også fokus på bærekraftig kosthold i undervisningen, og jobber blant annet med havforskning og et globalt tankesett med forskningssamarbeid over hele verden, sa Hannås.

UiA jobber også med omstilling og bevisstgjøring i egen virksomhet med omlag 13.000 studenter og 1.500 ansatte, og har fokus på energiforbruk i egne bygg. - Vi har også en viktig oppgave med å utdanne studenter som er bevisste og bidrar i samfunnet for bærekraftmålene, sa viserektor ved UiA.

Studentene ønsker et eget studentråd i Kristiansand

- Vi er den kritiske røsten i samfunnet som ønsker å synliggjøre studenters ønsker og behov for å bidra til å nå bærekraftmålene, sa Benedicte Nordlie, leder av Studentorganisasjonen i Agder (STA) og Kristin P. Lindgård fra bærekraftutvalget i STA.

- Hvor er bysyklene, det gode kollektivtilbudet og et reelt togtilbud for innbyggere og oss studenter? Vi ønsker et eget studentråd i Kristiansand som kan bidra aktivt i byen. - Vi får høre at studentene bare er innom byen, men vi er faktisk over 10.000 studenter som bor og lever her hvert eneste år, og mange oppholder seg i Kristiansand mellom 3 - 5 år. Det betyr at vi utgjør omlag 10 % av befolkningen i dagens Kristiansand, sa engasjerte studenter som ønsker at studentene blir tatt mer på alvor i utviklingen av byen, sa Nordlie og Lindgård, som også mente at pensum var per i dag ikke bra nok og svak på bærekraftmålene.

Samarbeid på tvers i departementene for bærekraftmålene

Gunvor Karlsen Andresen, leder for FN sambandet i Agderregionen, jobber med opplysningsarbeid om blant annet FNs bærekraftsmål. - Vi har fortsatt over 100.000 barn som lever under fattigdomsgrensa i Norge. Vi har ingen handlingsplan i Norge for å levere på bærekraftmålene. Vi er også helt avhengig av at bærekraftmålene implementeres i kommunene for å få resultater, sa Andresen, som utfordret på samarbeid departementer imellom for å oppnå bedre resultater samlet. - Kristiansand er en bra by i dag, men for mange kan den bli enda bedre, og med fokus på bærekraftmålene ser jeg fram til 2030 hvor jeg tror og håper vi bor i en by som er enda litt bedre enn i dag, sa Andresen.

Likestilt arbeidsliv og Fairplay Agder viktige prosjekter

Ingrid Michalsen er for tiden konstituert som administrerende direktør i Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, og ønsker å bidra til å bygge landsdelen sammen med næringslivet i regionen.

- Vi utfordrer våre medlemmer til å bidra til å nå bærekraftmålene. Gjennom 72 arrangementer i året, en rekke ressursgrupper og prosjekter bidrar vi på vår måte. Vi utfordrer også kommunene til å sette innkjøpskrav til bærekraftige tjenester og produkter som tvinger næringslivet til endring. Vi har også startet flere viktige prosjekter i landsdelen som skal bidra til å nå bærekraftmålene. Likestilt arbeidsliv og Fair Play Agder er gode eksempler på prosjekter som følger opp inkludering og forhindrer arbeidskriminalitet i næringslivet, sa Michalsen.

Rom for alle i byen - vi trenger alle

- Kirkens bymisjon utfordrer på mer samhandling på tvers for å nå målene. Vi ønsker at det skal være rom for alle i byen, vi har bruk for alle, alle trengs, og samfunnet må være bygget slik at alle føler at det er rom for dem. Det handler om kultur og en radikal måte å tenke på, der vi fremelsker at det skal være plass for alle. Vi må tørre å høre på de som faller utenfor i samfunnet i dag, og høre hva de ser på som beste løsninger for en bedre utvikling, sa Øystein Reinhardttsen, daglig leder i Kirkens bymisjon i Kristiansand.

Bli natteravn og delta på nattevandring

Talal Haidar, representant for Forum for tro og livssyn, oppfordret til å bli natteravn og delta på nattevandring for å treffe ungdom på kveldstid, og se den delen av samfunnet. Ungdom er framtida i samfunnet vårt, og har mange sosiale utfordringer i dagens samfunn, sa Haidar, som selv kommer fra Libanon, og går natteravn i byen hver fredag.

Tenketank i Kristiansand for samarbeidstiltak

Seminaret avsluttet med en panelsamtale/debatt om bærekraftmålene, ledet av forsker Kim Øvland ved UiA/Kristiansand kommune. Her ble det blant annet foreslått å lage en Tenketank også i Kristiansand for samarbeid på tvers av ulike grupper, og et arnested for utvikling av gode tiltak og gode samarbeid.

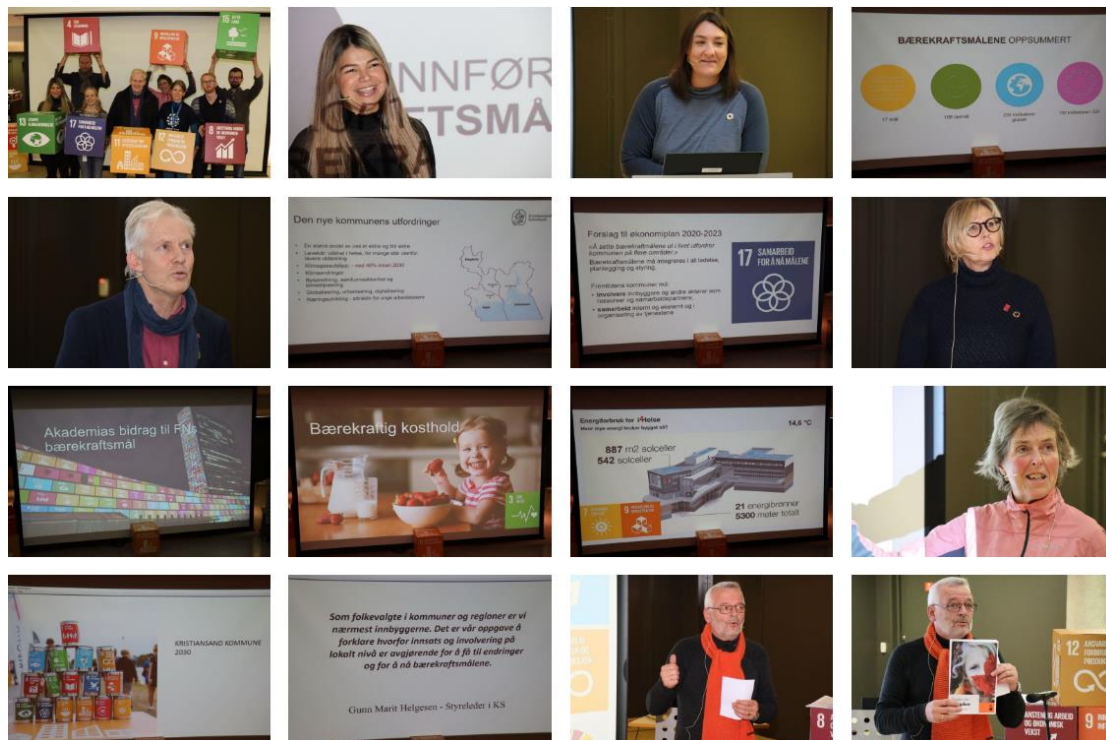
Ungdommen skal med i beslutninger i nye Kristiansand

Siri Heimdal Knudsen, leder for Søgne barne- og ungdomsråd og representant for ungdomsrådet i Kristiansand, utfordret også kommunen på å inkludere ungdom i kommunearbeidet, slik det er gjort med god erfaring i Søgne. Knudsen hadde et sterkt ønske om at dette også videreføres på en god måte i nye Kristiansand.

Og med siste ordet til ungdommen avsluttet seminaret, og mange vandret videre for bærekraftmålene på nattevandring i Kristiansand, i regi av Norad og Kristiansand kommune.

Det markerte slutten på Bærekraftig sammen i Kristiansand, en uke med fokus på bærekraftmålene for utviklingen av byen vår.

<https://www.miljokakristiansand.no/nyheter/sak/alle-ma-bidra-for-baerekraftsmalene-i-kristiansand>





Gjestebud

Generelt om arrangementet

Det var første gang Kristiansand kommunen tok i bruk gjestebud som medvirkningsordning. Metoden går ut på at innbyggere inviterer en liten gruppe av sine venner, bekjente eller andre hjem til seg for å snakke uformelt rundt noen tema kommunen trenger innspill på.

Rekruttering av gjestebudverter

For å rekruttere gjestebudverter ble det markedsført på flere ulike arenaer. Det ble produsert en flyer som ble delt ut fra stand på nattevandringen på Oddeøya den 9. november om FNs bærekraftsmål. I tillegg ble det lagt ut flyere i de tre innbyggertorgene, bibliotek og på seniorsentrene, samt sendt ut digitalt til bl.a. UiA. Pressemelding ble sendt ut til all lokal presse 11. november hvorpå direktør for kultur og innbyggerdialog Torbjørn Urfjell deltok på NRK radio samme dag. Videre ble det annonsert i papirutgaven til Fædrelandsvennen 12. november og i Søgne og Songdalen budstikke 13. november. Den 12. november ble første artikkel om gjestebud publisert på Facebook til Nye Kristiansand samt de tre eksisterende kommuners Facebook. Det ble også publisert nyhet på nettsidene 15. november.

Fristen for å melde seg på som gjestebudvert var 19. november og påmeldingen skjedde via digitalt skjema på nettsiden. Det ble opprettet en egen mail-adresse: gjestebud@kristiansand.kommune.no Herfra ble det sendt ut personlig mail fortløpende til påmeldte gjestebudverter. Denne mailen inneholdt generell praktisk informasjon, oversikt over temaer og hjelpespørsmål samt et dokument med FNs bærekraftsmål og delmål. Gjestebudvertene fikk valg om å svare på fire ulike hovedtemaer, men ble oppfordret til å velge maks to tema. Innspillene fra gjestebudvertene ble sendt inn via elektronisk skjema til kommunen, samt noe på mail, og frist for tilbakemelding ble satt til 11. desember.

Gjestebudverter

Innen påmeldingsfristen var det 31 gjestebudverter påmeldt. Det var god spredning i kjønn og alder. Det ble ikke spurt hvor gjestebudvertene var bosatt. Innen tilbakemeldingsfristen var det kommet innspill fra 16 gjestebud, samt noen tilbakemeldinger fra påmeldte gjestebudverter som ikke hadde hatt anledning til å avholde gjestebud likevel. De resterende 13 påmeldte gjestebudverter ble oppringt av arbeidsgruppen etter tilbakemeldingsfristen, og dette førte til ett gjestebud som ble gjennomført i januar.

Tema og hjelpespørsmål

Det ble delt ut fire hovedtema med tilhørende hjelpespørsmål:

Tema nr. 1

En fremtidsrettet og god kommune å bo, vokse opp, studere og bli eldre i

Kan koples mot FNs bærekraftsmål: 1, 3, 4, 5, 11 og 16

Innbyggere i Kristiansand skal kunne leve et godt liv. Barn og unge skal vokse opp i trygge omgivelser og utvikle sine kunnskaper og ferdigheter. Det skal legges til rette for

at innbyggerne gjennom livet har god helse i omgivelser som fremmer verdighet, tilhørighet, mestring og deltagelse.

Hovedspørsmål:

Hva mener dere er det viktigste for at Kristiansand skal være en god kommune å bo, vokse opp, leve voksenlivet og bli eldre i, om ti år?

Hjelpespørsmål: (svar ut ifra deres alder og livssituasjon)

- Hva skal til for at Kristiansand er en god kommune å bo i om ti år?
- Hva er viktig for at barn og unge får trygge og gode oppvekstvilkår?
- Hvordan kan kommunen tilrettelegge for at innbyggerne har god helse?
- Hva skal til for at by eller tettsted blir attraktive for barnefamilier?
- Hva kan innbyggere bidra med for at Kristiansand blir en god kommune å leve i?
- Hva skal til for at seniorer skal ha gode liv i Kristiansand?

Tema nr. 2

En kommune som fremmer likestilling og utjevner ulikheter i levekår

Kan koples mot FNs bærekraftsmål: 1, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 16

Kommunene i nye Kristiansand kommer generelt dårligere ut enn landsgjennomsnittet når det gjelder grunnleggende faktorer som inntekt, utdanning og arbeid. Dette påvirker levekår, levevaner og helse. Det er også nært knyttet til barn og unges oppvekstvilkår. Økt likestilling og en jevnere fordeling av velferdsgoder, mangfold, trygghet, trivsel og gode levekår gir grunnlag for at alle kan bidra, trives og ta ut sitt potensial. Et rausere og mer likestilt samfunn vil bidra til bedre folkehelse og mer inkludering i samfunnet. Med likestilling mener vi at alle, uansett alder, kjønn, funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk status, skal ha like muligheter for deltakelse i demokrati og samfunnsaktiviteter, samt lik tilgang til velferdsordninger.

Hovedspørsmål:

Hva gjør Kristiansand til en kommune som fremmer likestilling og utjevner ulikheter i levekår om ti år?

Hjelpespørsmål:

- Hva mener dere skal til for at det skal være mindre ulikheter i levekår i Kristiansand om ti år?
- Hva mener dere hindrer likestilling?
- Hva mener dere er det viktigste å ta tak i når det kommer til likestilling i Kristiansand?
- Hva mener dere er det viktigste å ta tak i for å utjevne sosiale ulikheter i Kristiansand?
- Hva er det viktigste for dere når det gjelder likestilling?

Tema nr. 3

Forsterke Kristiansand sin attraktivitet og tiltrekningskraft

Kan koples mot FNs bærekraftsmål: 8, 9, 14

Kristiansand skal være en attraktiv kommune å starte opp, drive og utvikle virksomhet i. Virksomhetene i regionen skal bidra til verdiskaping og utvikle seg i takt med teknologi og trender i verden. Det skal være et bærekraftig næringsliv som forvalter våre felles ressurser på en god måte. Virksomhetene i Kristiansand skal ha tilgang til kompetent arbeidskraft, og Kristiansand er en attraktiv studentby og har et variert jobbmarked for yngre arbeidstakere. Det må samtidig gjøres en innsats for å øke andelen yrkesaktive. Reduserte oljeinntekter, demografiske endringer og teknologisk utvikling vil innebære store endringer for næringslivet. Nøkkelbedrifter innen både handel, reiseliv og tjenesteyting blir utsatt for sterk konkurranse fra netthandel og globale selskaper.

Hovedspørsmål:

Hva mener dere gjør Kristiansand til en attraktiv kommune som tiltrekker seg mennesker og næringsliv om ti år?

Hjelpespørsmål:

- Hva gjør en by eller et sted attraktivt for dere?
- Hva skal til for at Kristiansand er attraktiv for dere å bo og/eller arbeide i om ti år?
- Hvordan kan Kristiansand tiltrekke og/eller beholde kompetent og relevant arbeidskraft?
- Hva skal til for å øke andelen som fullfører videregående skole?
- Hva skal til for at vi får en økt andel yrkesaktive i Kristiansand?
- Hvordan kan Kristiansand tiltrekke og/eller beholde næringsvirksomhet

Tema nr. 4

Byutvikling med kvalitet og økt klima- og miljøinnsats

Kan koples mot FNs bærekraftsmål: 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15

For å følge opp Norges forpliktelser må Kristiansand redusere klimagassutslippene med 40% innen 2030 og 80-90 % innen 2050. Klimautslippene påvirkes av hvordan vi utvikler byene våre og hvordan vi transporterer oss i hverdagen, men også gjennom vårt energiforbruk og våre levevaner. Endret klima påvirker været og gir oss flere naturkatastrofer. Dette setter rammer for hvor og hvordan vi kan bygge og utvikle kommunen.

By- og stedsutvikling med nærhet mellom tjenester som folk trenger i hverdagen gir mer liv i sentrum og skaper flere møteplasser. I tillegg bidrar det til å ivareta landbruks- og naturområder og redusere transportbehovet.

Hovedspørsmål:

Hva mener dere vil gjøre Kristiansand til en mer klima- og miljøvennlig kommune om ti år?

Hva mener dere vil gjøre ditt nærmiljø attraktivt om ti år?

Hjelpespørsmål:

- Hvordan kan Kristiansand bli mer klimavennlig?
- Hva mener dere må til for at behovet for transport skal bli mindre?
- Hvordan kan folk bevege seg mellom ulike steder på en mer klima- og miljøvennlig måte?
- Hva betyr en miljøvennlig kommune for dere?

- Hvordan må Kristiansand utvikles for å være miljøvennlig?
- Hvordan kan Kristiansand tilrettelegge for at innbyggere gjør mer klima- og miljøvennlige valg?
- Hva betyr kvalitet i steds- og byutvikling for dere?
- Hva skaper et godt nærmiljø og levende steder?
- Hva gjør det godt å bo og være i din bydel?

Evaluering av metoden

Siden dette var første gang denne medvirkningsmetoden ble tatt i bruk, var det viktig å stille noen evalueringsspørsmål. Gjestebudvertene svarte på følgende fire spørsmål:

- Hvor fikk du høre om gjestebud?
- Hvordan opplevde du tema og spørsmålene?
- Hva synes du om gjestebud som medvirkningsmetode?
- Kunne du tenke deg å holde et gjestebud igjen ved en annen anledning?

Tilbakemeldingen viser at det er rekruttert gjestebud via alle markedsføringskanalene. Spørsmålene ble også godt mottatt og skapte engasjement. Noen synes de var omfattende og kunne trenge flere møter. Det var uttalelser som:

«Veldig nyttige og ble brukt til forberedelser, satte i gang en tankeprosess. Etter at møtet var ferdig, oppsummerte deltakerne at det hadde vært et meget interessant og hyggelig gjestebud»

«Fine tema som engasjerte. Stort engasjement, temaene går i hverandre og ble vanskelig å skille»

«Jeg opplevde tema og spørsmål som viktig, aktuelt og interessant»

Samtlige svarte at de kunne tenke seg å avholde gjestebud ved en annen anledning. På spørsmålet om gjestebud som medvirkningsmetode var det stort sett utelukkende positive tilbakemeldinger, og det kom uttalelser som:

«Kjempebra! Alle var fornøyde med at de fikk være med å snakke om hvordan vi vil ha det, og at det var veldig lav terskel for å si sine meninger. Det opplevdes trygt å kunne snakke om de store samfunnsflokene med venner»

«Deltakerne og jeg satte pris på å luften tanker, diskutere tema, høre ulike meninger, smådrøfte innspill uten store motsetninger, ingen sensur, alle fikk fremført sine meninger»

«Ideen er god, men det forutsetter oppfølging og respons som viser det videre arbeidet med innspillene og ideene»

Innspill

Det ble avholdt 17 gjestebud med til sammen 85 deltakere i alderen 10 til 96 år, fra ulike deler av kommunen. Enkelte av gjestebudene konsentrerte seg rundt ett tema, mens noen valgte flere. De fleste gjestebudene diskuterte rundt tema 1 - *En fremtidsrettet og god kommune å bo, vokse opp, studere og bli eldre i*. Tema 2 - *En kommune som*

fremmer likestilling og utjevner ulikheter i levekår og 3 - Forsterke Kristiansand sin attraktivitet og tiltrekningskraft ble diskutert i fem gjestebud og tema 4 - Byutvikling med kvalitet og økt klima- og miljøinnsats i sju gjestebud. Flere av innspillene som kom inn er dekkende for flere av de oppsatte temaene.

Tema 1 - En fremtidsrettet og god kommune å bo, vokse opp, studere og bli eldre i

Innspillene til dette tema omhandler et bredt spekter av forhold som levende bydeler og stedsutvikling med nærhet til tjenester (barnehage, skole, bibliotek, omsorgssenter), lokale møteplasser, grønnstruktur og kollektivtilbud, tjeneste- og boligtilbud tilpasset hele befolkningen og bevaring av landbruksareal og natur- og grøntområder. Videre omfatter innspillene livsmestring, oppvekstvilkår, forebygging og tidlig innsats, arbeid og utdanning, fattigdom og ulikhet, bedre fordeling av kommunale eiendommer i bydelene, dugnad, frivillighet og lokaldemokrati og attraktivitet med mer.

Møteplasser

Mange har gitt innspill om betydningen av formelle og uformelle møteplasser i bydelene og i Kvadraturen der innbyggere kan møtes, utvikle sosialt fellesskap og delta i aktiviteter på tvers av aldersgrupper og kulturer. Det er ønske om samfunns-/bydelshus og junior- og ungdomsklubb i bydelene.

Tjeneste- og botilbud

Innspillene knyttet til tjenestetilbudet omhandler ønske om trygge og effektive tjenester for alle, brukernære hjemmetjenester og organisering av hjemmesykepleie slik at brukerne får færre personer de må forholde seg til.

Her er flere innspill om nye boformer, kollektive boformer med nærhet til kommunale tjenester og sosialt fellesskap, boformer på tvers av generasjoner, flere leiligheter (med god bokvalitet og trygghetsordning/er) for eldre og høyere prioritet for boligområder med "tett/lav" bebyggelse og sosiale møteplasser. *Målet om at alle skal bo hjemme lengst mulig bør forlates – det må være valgfritt. Utvikling av nye typer mer kollektive boformer som i Danmark kan føre til at mange vil kunne bo hjemme lenger og samtidig ha et visst fellesskap. Alle nye boligkomplekser må ha krav om fellesrom for beboerne, samt møteplasser utomhus, på samme måte som det i dag stilles krav om areal til lekeplasser.*

Utdanning og arbeid

Flere innspill går på utdanning og arbeid. Universitet, skoler og barnehager må tilpasses behov for folk flest og den enkelte. Utdanningen på fagskoler og universitetet bør være praksis og arbeidsrettet. Styrke det kunstfaglige miljøet med et kunstnerstudie ved UIA og å bygge opp under estetiske fag allerede i barnehage og grunnskole. Redusere ufrivillig arbeidsledighet og deltidsstillinger, 6-timersdag for bedre arbeidsliv og jobber for alle. *Kristiansand må fremstå som "lokomotiv" for bærekraftig næringsutvikling - med god kompetanse! Arbeide for å sikre arbeidsplassene i Kristiansand.*

Frivillighet og innbyggerdialog

Vilkårene og betydningen av frivillighet går igjen i flere av gjestebudene. Det foreslås å stimulere til frivillighet på tvers av alder, kjønn, minoritetsbakgrunn og økonomi. Flere må engasjeres i frivillig arbeid. Det nevnes utvikling av frivillighetskultur for unge og tiltak som leksehjelp, voksenkontakt for unge flyktninger, besøk av barnehager og

innvandrere som vil lære norsk på eldresentra, Sees-app (hva skjer i Kristiansand) for voksne og satsing på frivillighet i utvikling av aktiviteter for barn, familier og eldre i bydelene. Det er også innspill på at Søgne og Songdalen har en annen kultur for frivillighet og felleskap og bekymring for at dugnadsånden skal få dårligere kår.

Det er foreslått å styrke lokaldemokrati og frivillighet ved å opprette lokalråd med en pott penger til lokal frivillighet. Inndeling f. eks en samling velforeninger eller det som oppfattes som barns oppvekstmiljø eller grunnskolekretser eller en bygd. De lokalsamfunn som av ulike årsaker ikke klarer å mobilisere ressurser må få hjelp til det. Å lage en frivillighetspolitikk sammen med frivilligheten kan være en smart tilnærming for storkommunen for å bli kjent med det lokale særpreg. Videre er det kommet forslag om at terskelen for at folk kan møte direktører og politikere må bli lavere – kaffe med din politiker/direktør.

Tema 2: En kommune som fremmer likestilling og utjevner ulikheter i levekår

Flere av innspillene på dette tema ligner i innhold på tema 1. Innspillene omhandler behovet for å styrke frivilligheten på tvers av alder, kjønn, minoritetsbakgrunn og økonomi. Frivillighetssentralene må styrkes og skolene må tilby leksehjelp og besteforeldre bør motiveres til å delta i frivillighet. Kommunen bør stimulere til å skape åpne sosiale og kulturelle treffsteder i nærmiljøet. Infrastrukturen må bidra til at treffsteder brukes.

Det må arbeides for jobber for alle, heltidsstillinger i kommunen, mange flere lærlingeplasser, tilrettelagt arbeidsplasser for utsatte grupper, økonomisk kompensasjon til arbeidsgivere, opplæring av NAV-ansatte til møte med mennesker som har ulike behov og opplæring av folk på arbeidsplasser som skal samarbeide med nyansatte som har falt utenfor arbeidslivet. Fremmedkulturelle må tilbys arbeidspraksis innen feltet man selv har jobbet med eller er utdannet til fra sitt eget hjemland kombinert med språkopplæring.

Arbeide for å fjerne fordommer mot rusmisbrukere, homofile, innvandrere. Bedre lærerkrefter i spesialundervisningen i skolene, slik at en sikrer at alle lærer å lese, skrive og regne. Bedre støtte og oppmuntring til funksjonshemmede.

Forslag til konkrete virkemiddel som kan redusere/hindre ensomhet og utenforskap herunder holde barnetrygda utenfor sosialhjelpssatser, gratis SFO, heltidsskole med varm mat og fritidsaktiviteter, økonomisk støtte til fritidstilbud og ferietilbud til barn og unge, sirkulærøkonomi og gjenbruk, bytte og reparasjon av klær og utstyr. Verksteder/møtesteder for eldre og mennesker med redusert arbeidsevne som kan utføre ulike enkle reparasjoner. Arbeid til asylsøkere og innvandrere uten oppholdstillatelse. Ordning med fadderfamilier til nye familier i kommunen.

Institusjoner som undertrykker (f.eks. kvinner, barn eller skjeve), er mannsdominert i ledelsen eller kun drevet av og for menn, må ikke få så stor plass i Kvadraturen. La mest mulig av Kvadraturen være nøytrale og tilegnes fellesskapet utover boligene. For at institusjoner skal få øk støtte, bør det settes krav om minst 40% kvinner i styret. Ikke la fotballen få så stor andel av midlene.

Politikerne i ny kommune må ha fokus på dialog med innbyggerne. Tilrettelegging for reelle møteplasser hvor innbyggernes meninger og ønsker må legges til rette for.

Tema nr. 3 - Forsterke Kristiansand sin attraktivitet og tiltrekningskraft

Innspillene på attraktivitet og tiltrekningskraft er delvis overlappende med tema 1- en god kommune Det er kommet innspill om stedsutvikling, lokale møteplasser, tilgang til strandsoner og skjærgården, ivaretagelse av store og små grøntområder, rimelige boliger, styrking av sosialt fellesskap og opprettholdelse av nærhandel og småbedrifter og utvikling av aktiviteter for barn, familier og eldre i bydelene. Videre foreslås det satsing på frivillighet, bedre og billigere offentlige transportmidler til kulturtilbud og å utvikle et levende torv med trivselsopplevelser for alle aldersgrupper - til ulike årstider.

Det er også kommet forslag om utbygging av turist- og kulturtilbud, satsing på norske sommerferieturister, internasjonale festspill med aktiviteter i hele kommunen, lokal matproduksjon og matkultursenter mm i samarbeid med andre aktører - lokale og profesjonelle ressurser, kunst- og kulturinstitusjoner, utdanning, forskning og næringsliv. Det foreslås styrking av det kunstfaglige miljøet med et kunstnerstudie ved UIA og estetiske fag i barnehage og grunnskole og utvikling av flerkulturelle møteplasser med sambruk av lokaler for kunsthåndverk og håndverkstradisjoner, Søgne gamle prestegård.

Tema nr. 4 - Byutvikling med kvalitet og økt klima- og miljøinnsats

Flere av innspillene er knyttet til utvikling av klimavennlig transport med ønske om sykkelinnsats med trygge gang- og sykkelveier og sykkelparkering med mer og et godt og effektivt kollektivtilbud tilpasset brukernes behov i hele kommunen. Innspillene handler både om belønningsordningen, offensive og fremtidsrettede transportordninger som fører til redusert klimagassutslipp (både næringsliv, offentlige virksomheter og innbyggere), godstransport på bane, styrking av buss- og lokaltog- og langdistansetogtilbudet med flere avganger, herunder bussforbindelser mellom Tangvall og Nodeland, metrobuss til Søgne og Songdalen og shuttlebuss til de store arbeidsplassene. Men også innspill om redusert pris, ny teknologi og nye konsept for kollektivtrafikk som gratis førerløse busser, elektrisk city Train mellom ulike steder i Kvadraturen, hentetjenester med buss (bus on demand), co-ride, poolordning for utleie av el-biler, elektriske båter i skjærgården og utredning om bybane. Her er også innspill om mindre reiser i jobb, mindre plass til biler og mer plass til myke trafikanter i sentrum herunder bilfritt sentrum mellom Festningsgata og rutebilstasjonen, og la bilen stå-kampanjer, piggedekkebyr og høyere bomavgifter og restriksjoner for redusert biltrafikk, men også innspill om prioritering av Ytre Ringvei,

Videre omhandler innspill på tema 4 om redusert forurensing med forslag om samarbeid for å få slutt på bruk av miljøfarlige bunnstoff, klimautslipp og miljøforurensende aktiviteter fra cruisetrafikken - *ingen flere cruiseskip, ingen yachthavn for å unngå skatter og avgifter.*

Det foreslås at det settes søkelys på ren energi, matsvinn og formidling av overskuddsmat, miljøsertifisering av kommunale bygg og anlegg, miljøregnskap/-budsjett i kommunal planlegging, hjertesoner som retter oppmerksomhet mot trygghet og aktivitetssoner rundt skoler og el-sykel til kommunale ansatte.

Flere innspill omhandler jordvern, bevaring av naturområder og grøntområder i nærmiljøene og strandsonen som møteplasser og rekreasjonsområder for befolkningen og leveområder for insekter mm, men også om konflikter rundt fortetting og dispensasjonspraksis i reguleringsplaner og byggesaker.

Omtale

<https://www.kristiansand.kommune.no/aktuelt/2020/involverer-innbyggerne-pa-nye-mater/>

[http://www.n247.no/?nyhet=10626&tittel=Inviterer til gjestebud: -
_Hvordan vil du at Kristiansand utvikler seg?](http://www.n247.no/?nyhet=10626&tittel=Inviterer+til+gjestebed:-+Hvordan+vil+du+at+Kristiansand+utvikler+seg?)

<https://www.offentligservice.no/gjestebed-i-kommunens-innbyggerdialog.6262981-400271.html>

<https://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-soerlandet/DKSL02021719/11-11-2019>

Åpent møte på rutebilstasjonen 28. november 2019

Generelt om arrangementet

Den 28. november organiserte kommunen i samarbeid med Kristiansand Kunsthall og kulturbyrået MESEN et åpent dialogmøte om stedskvaliteter og nærmiljø i den nye storkommunen. Invitasjon ble formidlet gjennom kommunens hjemmesider, Facebook og via nettverket til arrangør og inviterte deltakere. Arrangementet fant sted på rutebilstasjonen mellom 17.00 og 19.00, mens lydskulpturen «Systemet Aktiveres» av Trond Nicholas Perry og Jon S. Lunde kunne oppleves allerede fra 13.00 samme dagen.

Møtet fant sted på rutebilstasjonen, et transportknutepunkt i den nye storkommunen med passasje og aktivitet, hvor folk pendler til og fra steder i Søgne, Songdalen og Kristiansand. Rutebilstasjonen er også tilnærmet senterpunktet for befolkningen i storkommunen.

Møtet var åpent for alle og rundt 50 personer møtte opp.

Mål med arrangementet var

- å bidra med innspill til tematikken i planprogrammet, *Byutvikling med kvalitet og økt klima- og miljøinnsats*
- å teste ut nye steder og måter for å skape nysgjerrighet, invitere til refleksjon og invitere inn befolkningens stemme i dialogen om stedsutvikling i storkommunen
- å teste ut hvordan kunst og kunstneriske installasjoner bidrar til dette, og til refleksjonen om våre steder og nærmiljøer
- å få innspill på kvaliteter og elementer som inngår i forslag produsert under «Cool planning i nye Kristiansand workshopen» (september 2018). <https://www.coolplanning.no/>

Hovedspørsmålene var: Hva skaper et godt nærmiljø og levende steder? Hva gjør det positivt å bo og være i din bydel? Til å belyse dette og sette i gang diskusjonen var flere innbygger invitert til å si noen ord om sine erfaringer, meninger og opplevelser:

- Siri Heimdal Knudsen (fra Hølleheia)
- Bewar Omar (fra Vågsbygd)
- Sylvi Mølland (fra Songdalen)
- Tor Punsvik (fra Drangsholt)
- Solveig Nordkvist (fra Gjervoldstad)
- Marit Schaldemose (fra Årosskogen)
- Vidar Finsådal (fra Finsland)

Programmet var som følgende

- Arrangement åpnet med en lydperformance av lokale kunstnere Trond Nicholas Perry og Jon S. Lunde med «Systemet Aktiveres», i samarbeid med forfatter Sigurd Tenningen.
- Planrådgiver Christina Rasmussen inviterte deretter til diskusjon om lokal stedskvalitet i den nye storkommunen. De 7 inviterte innbyggere innledet med ca. 3-5 minutter hver, etterfulgt av åpen diskusjon og spørsmål («åpen mikrofon»).
- Parallelt var det mulig for deltakere å angi sine meninger anonymt og skriftlig på to plansjer; et kart og en plansje med utsagn om stedskvaliteter.

Innspill

Lydperformance og tekstlesning gir noen refleksjoner

Lydskulptur og tekst er med til å skape nysgjerrighet og refleksjon over viktige temaer. Lydskulpturen «Systemet Aktiveres» av Trond Nicholas Perry og Jon S. Lunde, utforsker temaer som samarbeid, hverdagslighet og yrkesstolthet. Ut av vanlige objekter skapes et ganske abstrakt lydbilde. Teksten til Sigurd Tenningen handler om samlingsbegrepet og hvordan sammenhengen mellom enkeltelementer utgjør et fellesskap.

Diskusjon om stedskvaliteter og nærmiljø i storkommunen

Syv innbyggere fra ulike geografiske områder i storkommunen delte sine opplevelser og beskrev viktige stedskvaliteter i deres nærmiljø.

Siri Heimdal Knudsen fra Hølleheia sa at «alle kjenner alle» i Søgne. Mange har lange røtter i bygda og i flere familier bor opptil fire generasjoner i Søgne i dag. Det er nærhet til alt, men kanskje kan mangfoldet oppleves som begrenset. Siri oppfordret til å ta det beste fra de tre kommuner inn i den nye storkommunen, videreføre nærheten fra Søgne og jobbe for en storkommune som inkluderer alle.

Bewar Omar fra Vågsbygd jobber med ungdom i det daglige. Vågsbygd er Kristiansands største bydel og alt finnes lokalt, samtidig som det er et godt busstilbud. Bydelen har gode tilbud for ungdom, men også utfordringer. Bewar var opptatt av tilbud til ungdom som jobb, møteplasser og aktivitetstilbud.

Sylvi Mølland fra Songdalen mente at det er trygt og godt i Songdalen. Det er et rikt kulturliv og godt samarbeid mellom lag og foreninger. Sylvi var innom mange fine kvaliteter som innbyggerne har i Songdalen. Viktige møteplasser som Porsmyr bygdetun og Haugenparken, god mat for de eldre i omsorgsboligene, fine plasser langs elva, sterk dugnadsånd og frivillighet.

Tor Punsvik fra Drangsholt snakket om utkanten i storkommunen, og at det i fremtiden blir flere slike bydeler. Han nevnte utfordringer med trafikksikkerhet og tung transport, dårlig busstilbud og flommen som tok flere hus. Men han var også opptatt av å løfte frem samholdet og kompetansen som finnes lokalt og i velforeningen. Etter flommen har det vært en god dialog med kommunen, særlig om beredskap.

Solveig Nordkvist fra Gjervoldstad påpekte at eldre er opptatt av hjelpen de får når behovet melder seg, og at de eldre er en ressurs, blant annet til barnepass, slik at hverdagen og arbeidslivet for de unge blir enklere. Solveig var også opptatt av landbruk og å ta vare på muligheten til å produsere mat lokalt. Hun mener det finnes lokal kompetanse blant ungdom om traktorkjøring og mekking, som er verdifull for landbrukskommunen. Det er ikke bare høy utdanning som er viktig og nyttig. Hun oppfordret til å ta hele kommunen i bruk når den skal utvikles og boliger skal bygges.

Marit Schaldemose fra Årosskogen jobber med barn og ungdommer, kunst og er kjent for å ha startet søppelaksjonen i Søgne. Marit er opptatt av nærhet og lek. Hennes motto er «alvoret tar livet seg av, men leken må du finne på sjøl». Marit formidlet at mange er redd for å miste nærheten til tilbud, tjenester, kommuneadministrasjon og hverandre. Hun oppfordret til å prioritere oaser og treffpunkter i bydelene, se hverandre, gi kunstnerisk stimulans til ungdommen. Hun etterspør steder for kunstutvikling og kafé.

Marit ønsker at Søgne gamle prestegård prioriteres i kommuneplanen med fokus på ungdom og kunstutvikling og åpen kafedrift som kunst- og kultursenter i Søgne

Vidar Finsådal fra Finsland formidlet stoltheten ved å bo på toppen av Kristiansand. Han var opptatt av det gode samholdet på tvers av interesser og livssyn, et levende kulturlandskap og stille natur, gode tjenestetilbud og en melkeproduksjon som kan forsyne halvparten av kristiansandsbefolkningen. Han minnet om at det er viktig med gode kontaktpunkter mellom befolkningen, politikere og administrasjon for å sikre gode beslutninger.

En gjest kom inn fra gata for å oppfordre til å bevare naturen. Diskusjonen fortsatt med publikum. Møteplasser, samlingsplasser og øvingslokaler for ungdom og kunstnere etterspørres av flere. Verdsette og bruke den lokale matproduksjonen nevnes av en deltaker. Noen råd på veien var blant annet å tenke innenfra og ut, ta i bruk kompetansen som finnes lokalt, og å sette opp bussturer, gjerne med guide, i den nye kommune så innbyggerne kan bli kjent med hverandre. Kvadraturen er ikke Kristiansand, det finnes mange flotte steder i den nye storkommunen.

En deltaker avsluttet med «Det går bra!»



Illustrerende ordsky med stikkord fra innspillene og diskusjonen under arrangementet (utarbeidet i etterkant av arrangementet)

Kartlegging av eksisterende stedskvaliteter

På et kart kunne deltakere indikere hvor de bor og beskrive med et par ord sitt nærmiljø. 19 deltakere har markert sitt bosted og beskrevet det:

- Naturkvaliteter der folk bor beskrives med ord som bl.a. «skjønt», «utsikt», «jordbruk», «fugletrekk», «elv».
- Atmosfære eller stedskarakter beskrives med ord som bl.a. «trivelig», «livlig», «trygt».

- Sosiale kvaliteter beskrives med ord som «samhold», «mennesker», «nærhet», «omsorg».
- Andre elementer er nevnt som f.eks. «trafikkstøy», tro og livssyn, «mad», «kultur».



Steder og eksisterende kvaliteter i storkommunen - 19 deltakere plottet inn sitt nærmiljø

Et forsøk på å vektlegge enkelte elementer og stedskvaliteter

Ulike utsagn om stedskvaliteter er hentet fra forslag og masteroppgaver utarbeidet av unge planleggere og studenter ved Norges Miljø- og Biovitenskapelig Universitet (Cool planning i nye Kristiansand). Deltakere kunne velge ett eller flere utsagn som de identifiserer seg med. Deltakertallet er ikke stort nok til å være representativ for alle innbyggerne i hele storkommunen, men gir en pekepinn for hva deltakerne på arrangementet vektlegger i sin bydel og sitt nærmiljø.

De kvaliteter som stod høyest var at det er plass til kunstnere og ildsjeler i nærmiljøet, og at det er lett å sykle eller gå til daglige gjøremål. Tilgjengelighet til det grønne, tilgjengelighet med offentligtransport (buss/tog), kulturtilbud der en bor, etnisk og kulturelt mangfold i nærmiljøet, fritidsaktiviteter for barn og unge, trygge og hyggelige

torg og byrom, tilflytning til bydelen er de positive elementer og kvaliteter som står likt på lista deretter.

	At elva inngår som landskapselement og kan brukes til friluftaktiviteter og lek.
	At jeg kan se sjøen.
	At jeg kan bo landlig.
	At omgivelsene mine er urbane og myldrer av liv.
	At det er lett å komme seg ut i det grønne – til en park, grønn lunge i byen eller friluftsområde.
	At det er universitet i kommunen.
	At jeg lett kan komme meg til storbyer i Norge og utlandet med tog, fly eller ferge.
	At jeg lett kan komme meg dit jeg skal med buss, eller kanskje tog.
	At jeg kan oppleve kulturtilbud nær der jeg bor.
	At det er plass til kunstnere og ildsjeler som løfter mitt nærmiljø.
	At jeg har et godt handelstilbud og butikker i nærheten.
	At det er et etnisk og kulturelt mangfold i mitt nærmiljø.
	At det er lett tilgjengelig fritidsaktiviteter for barn og unge i nærmiljøet
	At bussholdeplassen eller togstasjonen er mer enn en holdeplass, men har noe spennende rundt seg (møtested, kafé, torg, butikker).
	At er lett å sykle eller gå til daglige gjøremål.
	At det er bygninger med god arkitektur og estetiske omgivelser.
	At jeg kan oppleve stedets historie i bygningene og landskapet.
	At det er trygge og hyggelige torg og byrom.
	At vi har et nærmiljø hvor folk snakker sammen.
	At vi kan få kjøpt lokale jordbruksprodukter og varer
	At det flytter flere folk til bydelen.
	At mitt boligområde har en tydelig grense mot naturomgivelsene og jordbruk.
Skriv selv et forslag:	
.....	

Deltakere valgte et eller flere av de kvalitetsutsagn som de identifiserer seg mest med.

Omtale

[Nyhetssak om arrangementet på rutebilstasjonen 28.november](#)



Sigurd Tenningen leser opp tekst i «Systemet Arkiveres»



Innspill inn fra gata



Deltakere på arrangementet på rutebilstasjonen 28. november



Plansjer for å kartlegge steder, nærmiljø og kvaliteter i storkommunen



Åpen mikrofon og diskusjon



Tor Punsvik forteller om steds kvaliteter og hva som er bra med å bo på Drangsholt

Dialogmøtet om rus – svake grupper/frivillige

Generelt om arrangementet

Dialogmøtet fant sted i Rådhuskvartalen 25. oktober kl. 10.00-13.00

Formålet med møtet var å gi innspill til igangsatt rusmiddelpolitisk handlingsplan og ny kommuneplan.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan blir den nye kommunens helhetlige strategi på rusfeltet og omfatter spesifikk innsats rettet mot all rusmiddelproblematikk. Planen inkluderer også kommunens overordnede strategi for alkoholpolitikken.

Tema:

- å få belyst hvordan utfordringsbildet er i Kristiansand, Søgne og Songdalen når det gjelder rusmiddelproblematikk
- hvordan kommunen og organisasjoner samhandler rundt dette.
- en dialog rundt hvilket fremtidsbilde vi ønsker for den nye kommunen.

Innspill

Utfordringsbildet når det gjelder rusmiddelproblematikk

Ser dere noen nye tendenser og trekk i samfunnsutviklingen som bekymrer dere?

- Globalisering og digitalisering: Tap av lokale møteplasser og fysiske møter ansikt til ansikt
- Økt utenforskap, ensomhet og manglende sosiale nettverk
- Stadig økt alkoholkonsum. Eldre, ensomme med høyt konsum. Økt press i studentmiljø
- Økning i psykiske problemer, særskilt unge jenter- flere er sykere ...
- Økt antall unge som er «hardt utpå»
- Flere som har vært pårørende som barn får utfordringer senere i livet
- Økt brutalitet og råskap i alle rusrelaterte miljøer
- Flere med innvandrerbakgrunn får rusproblemer – stigma
- Mangler ved botilbud og omsorgstilbud til rusmiddelavhengige

Året er 2030-

Hva er den viktigste endringen i samarbeidet mellom organisasjoner, innbyggere og kommunen i 2030 - sammenliknet med i dag?

- Kommunen og organisasjoner står tettere sammen i utvikling og drift av tiltak
- Ressursorientert- ikke problemorientert
- Frivillighet er en anerkjent ressurs

- Brukerkompetanse er etterspurt, anerkjent og likestilt
- Innbyggerstemmen anerkjennes som avgjørende for reelle løsningsforslag på rus- og psykisk helsefeltet
- Økt samordning, samarbeid og bedre oversikt over det totale tilbudet – vi utfyller hverandre

Dialogmøte med nye innbyggere – frivilligsentralen i Søgne

Generelt om arrangementet

Det arrangeres språkkafe på biblioteket i Søgne hver torsdag fra kl. 14.30 til 15.30. Deltakerne er flyktninger fra ulike land, som deltar på norskopplæring og er bosatt i Søgne. De fleste har barn. Språkkafeen arrangeres av Søgne frivilligsentral og er en del av norskopplæringen. Frivillige stiller opp som språklærer / samtalepartner. Jeg snakket med 6 av deltakerne, med hjelp av lederen for frivilligsentralen. I tillegg til fri samtale ble det stilt spørsmål om:

- Hva er bra med kommunen/stedet du bor i dag?
- Hva gjør at du trives?
- Hva kunne vært bedre med kommunen/stedet du bor?
- Hva drømmer du om?

Innspill

Hva er bra med kommunen/der du bor i dag? Hva gjør at du trives?

- Det er kort vei til buss.
- Det er kort vei til butikk.
- Det er så rolig, ikke så mye bråk som i Kristiansand sentrum. (Dette nevnte flere)
- Det er fint at det er landlig.
- Her er det lett å bli kjent med folk. (Dette nevnte flere)
- Det er fint for barna å leke ute.
- På Tangvall er det mange ute i helga, fint for barna å leke på lekeplassen.
- Lett å spørre folk om ting, mange er hyggelige.
- Alt er bra.
- Liker å spille volleyball, det er bra bane.
- Det er fint å være ute på lekeplassen på torget når det er sol, men det regner mye og vi skulle hatt et møtested inne for familier. Det hadde ikke gjort noe om det kostet litt.
- Alt er bra, skolene er bra, barnehagene er bra.
- Du kan få hjelp uten å betale.
- På skolen hadde jeg noe problem med datteren min, jeg snakket med skolen, og det ble ordnet, veldig bra.
- Det er trygt.
- Bra med skole på Birkeli, håper den ikke flyttes til Kristiansand. Hvis skolen flyttes blir det vanskelig å rekke å levere i barnehagen.

Hva kunne vært bedre med kommunen/stedet du bor?

- Bussen kunne gått oftere.
- Det er langt til barnehagen, må derfor stå opp veldig tidlig for å gå til barnehagen for å rekke å ta buss til skolen.
- Det burde vært en barnehage på Tangvall
- Det burde gå flere direktebusser, slik at en ikke må bytte buss for å komme til skolen
- Savner en svømmehall

- Kunne ønske det var en butikk med mat fra vårt land
- Liker å spille tennis, skulle gjerne ha gjort det.

Hva drømmer du om?

Disse drømmene var felles for flere.

- Drømmer om å studere.
- Drømmer om et trygt liv med familien.
- Drømmer om å få jobb.

Dialogmøte med frivillige – frivilligsentralen i Songdalen

Generelt om arrangementet

Dialogmøtet for frivillige på frivilligsentralen i Songdalen ble gjennomført på deres faste mandagsarrangement, Møteplassen på sentralen. Det var annonsert at politiker Reidar Heivoll (Sp) skulle komme på besøk denne dagen og orientere litt fra det nye bystyret, samt for dialog og spørsmål. Det ble bestemt å gjennomføre medvirkningsopplegg samme dag på grunn av muligheten for mange oppmøtte. Ekstra annonsering om mulighet til å medvirke til kommuneplanen samfunnsdel ble ikke gjort. Det var totalt 22 deltagere på arrangementet og følgende spørsmål ble stilt:

1. Hva mener du er bra med å bo i Songdalen?
2. Hva må bli bedre i den nye kommunen?
3. Hva er det viktigste for deg i den nye kommunen?

Innspill

Hva mener du er bra med å bo i Songdalen:

- Nærhet til bestemmelser og beslutningstakere
- Kommunens helsetilbud
- Frivilligheten
- Eldreomsorg
- Landlige omgivelser, jordvern, plass mellom husene, må ikke bygges ned

Hva må bli bedre i den nye kommunen:

- Kommunikasjon – busstilbudet er elendig mellom kommunesentrene. Industri og butikker i Søgne er interessante og et godt alternativ til å dra til Kristiansand. Kanskje må man også ut dit nå for kommunale tjenester
- Jernbanen og antall avganger

Hva er det viktigste for deg i den nye kommunen:

- Hjemmebesøk til eldre, fange opp behov i forkant, forebygge ensomhet og gi støtte på digitale plattformer
- Få kommunale tjenester innenfor eldreomsorg i nærmiljøet, særlig Songdalstunet hvor kjøkkenet er viktig
- Arbeid og aktivitet til alle, sosiale møteplasser og økt fokus på frivillig arbeid
- Sikre god innbyggerdialog, enkle og koordinerte tjenester fra kommunen
- Vern av lokale initiativ, institusjoner og særegenskaper

Kafediskusjon med sårbare grupper

Generelt om arrangementet

Etablert gruppe av småbarnsmødre i regi av Kirkens Ungdomsprosjekt, kafésamtale med ca. 15 kvinner i alderen 20-30 år. Tok kontakt med ledere for gruppen og ble invitert på en samling i november. Temaer for spørsmål ble drøftet med ledere og sendt mødrene i forkant av kafésamtalen.

Tok utgangspunkt i spørsmålet om «**Hvordan Kristiansand skal bli en fremtidsrettet og god by å bo, vokse opp, studere og bli gammel i?**»

Hjelpespørsmål:

- Hva skal til for at dere trives i Kristiansand?
- Hvilke plasser i Kristiansand er bra tilrettelagt for barn?
- Nærmiljø og bosted – hva skal til for at det blir bedre der?
- Hva trenger foreldre for å trives i denne byen - også om 10 år?
- Hvordan er stemningen der dere bor? Har dere en nabo dere stoler på?
- Tror dere dere bor i Kristiansand om 10 år til?

Innspill

Informantene bor blant annet på Flekkerøy, Vågsbygd, Grim og i Kvadraturen.

Hvordan Kristiansand skal bli en fremtidsrettet og god by å bo, vokse opp, studere og bli gammel i?

Gjøre sentrum mer barnevennlig med tanke på fysisk utforming. Konkrete ønsker går på flere gode, funksjonelle lekeplasser i sentrum i tilknytning til Torvet og Wergelandsparken, lekeområde/rom og ammerom i byens kjøpesentere, et mer trafiksikkert sentrum og vedlikehold av fortau for bedre fremkommelighet med barnevogn. At kaféer og restauranter i større grad kan legge til rette for barn ved å ha et lekeareal og gjøre plass til barnevogner inne.

Tilrettelegging for deltakelse i fysisk aktivitet for alle barn i nærmiljøet. Gruppen opplever det påvirker barnas oppvekst og opplevelsen av inkludering hos foreldrene å kunne ha rimelige tilbud til barna i nærmiljøet. Et poeng er også å ha tilbud til barna før de begynner på skolen. Kontingenten på noen fritidsaktiviteter oppleves som for høy, turn nevnes eksplisitt. Ny svømmehall i Søgne, fotballbaner i bydelene, oppgradering av lekeplasser var konkrete eksempler på ønsker fra gruppen.

Tilbud om flere felles arrangementer for hele familien til en rimelig pris. Konkrete forslag er flere treffpunkt og aktiviteter i byen/bydelene for hele familien i løpet av året. Festivaler; sesongfestivaler/fester flere ganger i året. Det er også et ønske lavere priser på plasser som Aquarama og Leo's Lekeland.

Tilbud om aktiviteter som passer for både barn og foreldre. Hvis du er aleneforeldre kan du ikke gå uten barn og aktiviteten må tilpasses begge. Mange er ensomme, men hvis det lages forskjellige aktiviteter som hjelper folk til at komme sammen og bli kjent, så slipper de ensomhet.

«Ikke at det skal være sånt treningspress, men at de [ungene] har et sted der de kan få brukt energien sin. Sånn som når jeg var tenåring, så sleit jeg med frustrasjon og aggresjon, det endte jo opp med hull i veggen, for jeg hadde jo ikke noe sted å gå og få ut den frustrasjonen».

«... aktiviteter for barn, det har veldig mye å si for de sin oppvekst, å gjøre de opptatt med en eller annen aktivitet, som fotball, turn (...) at det finnes sånne tilbud for det har mye å si for de sin oppvekst at de blir opptatt med det i stedet for å gå ut på byen og henge og prøve å drikke og sånn».

Fremme gjensidig tillit og toleranse i kommunen, bydelene og nabolagene. Gjensidig tillit i nabolagene oppleves som en mangelvare. Samtlige informanter savner nærværende naboskap, føler seg ekskludert av foreldregrupper i barnehagen og “føler seg små” når de trer inn på NAV.

«De [naboene] er norske og ... Jeg er jo norsk selv, men vi er jo kjent for å være veldig introverte og sære folk, jeg merker det bare når jeg henter og leverer i barnehagen. Jeg føler jeg blir stempla som henne alenemora og hun har unge, hun kommer og henter og leverer, og de finner på ting sammen de andre foreldrene, jeg ser jo det, men jeg føler meg veldig lite inkludert. “

“Det merker jeg på naboer og, de har liksom deres eget etablerte lille liv, det er så vidt jeg får hei og hallo tilbake, det er liksom ingenting. Sånn var det ikke da jeg vokste opp, da lekte jeg med alle ungene i nabolaget og alle foreldrene var liksom hjemme hos hverandre på sånt kaffebesøk. Sånn som det var når jeg flyttet for meg selv det var det ikke sånn i det hele tatt. Så det må norske folk bli bedre på.»

«Mental helse er forbaska tabubelagt. Det er mange fordommer her i kommunen. Det er samtidig så mange som sliter. Så å oppmuntre til å få noen å snakke med uten å betale 500 kr i timen.....»

Mulighet for å eie egen bolig. Alle i gruppen leier privat, noen har søkt studentbolig, men alt er fullt. Et konkret ønske er å innføre eie til leie på nytt.

«Jeg har ikke mulighet til å komme meg inn i boligmarkedet, pga. min situasjon.»

Bedre jobbtillbud til unge og aleneforeldre. Oppleves som vanskelig å få seg jobb med mindre en “kjenner noen” og det tross det faktum at mange av mødrene ønsker å jobbe. Fast jobb er ønskelig, men mødrene opplever det krever mye erfaring for å få fast jobb.

«Jeg ser jo, altså, jeg jobber i barnehage og der er det liksom (...) 1 år her, 1 år der, et halvt år der. Det er alltid de med masse erfaringer, eller de eldre som har alt på papiret, det er de som har bedre mulighet enn de unge».

Eget kontor for enslige og barnefamilier på NAV. Litt ala forvaltningskontor for småbarnsfamilier. Det er begrenset tilgang på denne tjenesten hvor en kan søke om hjelp til ulike ting, bl.a. hjelp til forvaltning av husholdningsøkonomien.

Bedring av tilbudet om nødboliger for enslige med barn. Gruppen peker på at det må gå an å melde om behov for nødbolig med barn uten å være redd for bekymringsmelding.

Det er bra busstilbud, men bussetikken kunne bli bedre. Kunne snakke mer sammen og gjøre plass til barnevogn. Ønsker seg gratisbuss til Sørlandssenteret og til Dyreparken på søndager. Søndager beskrives som en tung dag der det skjer lite. Dyreparken er et godt alternativ på søndager.

Barnehageopptak flere ganger i året.

Bruke barnehagene som arena for at ulike etniske kulturer blir kjent. Barnehagene må invitere til å dele norsk kultur liksom andre etniske grupper inviteres til å dele tradisjonell kultur fra sine land igjennom f.eks matlaging og servering noen dager i barnehagen - det skaper inkludering begge veier.

Mer tilgjengelig informasjon om tilbud til eldre. Holder ikke med infolapper på kontoret på Dagsenteret. Frisklivscentralen har tilbud til alle aldre. Det burde blitt kjent

Student og ungdomsverksted - Framtidens Kristiansand – hvordan utvikler vi et mer miljøvennlig og bærekraftig samfunn



- «*Green is the new black!*», fra en gruppes visjonsdiskusjoner
- «*Det umulig er ikke umulig, det tar bare litt lengre tid!*», en student siterer 'filosofen' Dag Otto Lauritzen ifm. plenumspresentasjon av gruppens visjonsdiskusjoner
- «*La de unge slippe til!*», fra en gruppes mulighetsdiskusjoner

Generelt om arrangementet

Sted: UiA, Torsdag 30. januar - kl.15-19.30

Arrangører: Kristiansand kommune, Fremtiden i våre hendes studentlag UiA, Pangea – linjeforeningen for samfunnsplanlegging UiA og Ungdommens bystyre. Det ble avholdt flere planleggingsmøter, samt samarbeidet via e-post og Messenger forut for verkstedet.

Invitasjoner og promotering: Alle arrangører promoterte arrangementet i sine nettverk (Facebook, e-post). Det ble promotert på skjermer på UiA, kommunens app «SEES!» ble benyttet og arrangementet ble promotert på «Engasjere deg! -dagen» på UiA 29. januar. «Fridays for future» (Skolestreik for klima) promoterte også arrangementet. Kommunen har også holdt 2 forelesninger på temaet kommuneplansystemet og bærekraft i kommuneplanarbeidet for studenter på studiet «Kommunikasjon og samfunnsplanlegging» forut for verkstedet.

Deltakere: Arrangementet samlet ca. 45 studenter og ungdommer. Det vurderes som en suksess å ha samlet både eldre og yngre ungdommer fra 14-26 år. Studenter fra universitetet utgjorde fleste parten av deltakerne, men det var også en rekke representanter fra ungdommens bystyre, hovedsakelig utvalget for «By- og stedsutvikling». «Fridays for future» var også representert. Blant studentene var det deltakere fra både naturvitenskapelige og samfunnsvitenskapelige studieretninger.

Agenda:

DEL 1	VELKOMMEN OG INNLEDNING
15.00-15.30	<ul style="list-style-type: none"> • Velkommen ved Pangea v/ Andreas Berntzen og Ungdommens bystyre v/ Nicolai Østby • Miljø, bærekraft og de unges stemme – Kristiansand mot 2030, v/ ordfører Jan Oddvar Skisland • Studentpolitiske perspektiv på bærekraft i Kristiansand, v/ Olea M. Norset, STAs bærekraftutvalg • Program og metodikk, v/ Kim Øvland
DEL 2	VERKSTED
15.30	1. GRUPPEDISKUSJONER: UTFORDRINGER OG KRITIKK - Hva er problemet, hva er vi kritiske til med tanke på temaet «miljø og bærekraft – hva vil vi endre? - Hva er de største miljø- og bærekraftutfordringene i vår by og der jeg bor?
16.00	Servering av mat og drikke
	Plenum Presentasjon av bordets viktigste kritikkpunkter og utfordringer
	Presentasjon som innledning til neste gruppearbeid v/ Robin Amir Rondestvedt Moudnib, Start UiA
	2. GRUPPEDISKUSJONER: MULIGHETER, VISJONER OG UTOPIER - Hvis jeg bestemte hvordan vi skulle gjøre byen vår bedre når det kommer til miljø og bærekraft, så vil jeg ...? - Hvordan skal det gode, bærekraftige livet være i vår by/der jeg bor?
	Plenum Presentasjon av viktigste muligheter, visjoner og utopiske perspektiv
	Presentasjon som innledning til neste gruppearbeid v/ Kim Øvland, Kristiansand kommune
	3. GRUPPEDISKUSJONER: REALISERING OG TILTAK - Hvis vi skal få til endringer så må vi ...? - Hvilke tiltak må vi gjøre på kort og langsikt for å nå våre mål om en mer miljøvennlig og bærekraftig by der unge mennesker ønsker å bo?
	Plenum Presentasjon av viktigste ideer til realisering og tiltak
	Oppsummering og veien videre, v/Alena Bohackova, Kristiansand kommune
19.15	Avslutning, v/ Silje Wilhelmsen, FIVH Studentlag UiA

Innspill

Tre mest fremtredende tema:

- 1) **TRANSPORT:** Bedre kollektivtransport og mindre biltrafikk
- 2) **MAT:** Mindre matsvinn og mer bærekraftig mat
- 3) **HOLDNINGER:** Holdningsendringer og krav må til for å utvikle en mer miljøvennlig og bærekraftig by



Ordsdy fra matrise hvor alle innspill fra de tre sesjonen er samlet.

Sammendrag sesjon 1: Utfordringer/kritikk

Transportsystemene slik de er i dag hvor privatbilismen dominerer, får mye kritikk. Dette handler om miljø, økonomi og ikke minst attraktivitet og byliv. Biltrafikk, parkering og tilrettelegging for bil gjør byen 'grå' og bildominert, og de kollektive løsningene blir ikke prioritert høyt nok. Man må ha mer satsing på 'alternativer' til bil.

'Kjøp og kast'-samfunnet er en stor del av utfordringen og de unge anerkjenner at holdninger til miljø og klima må forbedres. Overforbruk i stedet for gjenbruk er et problem som genererer mye avfall, og det å sette krav til forbedringer og hensyn til miljø er noe man mener er viktig og riktig.

Matsvinn er blitt et stort problem og det vurderes som en utfordring at store virksomheter og næringsliv/restaurantnæringen ikke jobber systematisk nok med å redusere problemet. Videre er ikke tilgangen på kortreist mat god nok, og prisen på bærekraftig og sunn mat oppleves for høy.

Sammendrag sesjon 2: Muligheter/visjoner

«Kvadraturen – grønn og myk!». Byen grønn, ren, smart og innovativ, med gode grønne sentrumsrom og masse byliv. Man skal oppleve at gående og syklende prioriteres. Sentrum er bilfritt og bygget for 'mennesker', og innovative kollektive transportløsninger sørger for at folk kan flytte seg rundt i hele kommunene, på land og til vanns på en bærekraftig måte og til en overkommelig pris. Kanskje til og med gratis! Og hva med en bybane?

«Green is the new black! ». Å leve miljøvennlig og bærekraftig er både riktig og foretrukket – folk vil det! Dette gjenspeiles i folks holdninger når det gjelder forbruk/gjenbruk/avfall. Samtidig er det også blitt lettere og billigere å ta riktige miljøvalg. Bærekraft er en viktig del av pensum i utdanningsløpet, og de unge slipper til i offentlige prosesser og samfunnsutviklingen.

Mathallen i byen tilbyr kortreist sunn mat, og stimulerer både produksjon og forbruk av bærekraftige kost. Matsvinn finnes ikke lenger – alt blir brukt på en eller annen måte!

Sammendrag sesjon 3: Realisering/tiltak

Mer miljøvennlige by og kollektive transportløsninger

- Prøveordninger – midlertidige byrom, gratis buss, bilfrie gater/bilfritt sentrum, og andre bærekraftstiltak
- Bruke grønne områder mer, plante grønne trær og blomster
- Høyere pris på parkering, lavere pris på buss – bedre kollektivtransport, ikke bedre for bil

Mer miljøvennlig mat og redusert matsvinn

- Etablere mathall med mer lokal mat
- Matbutikker, institusjoner, kantiner og restaurantnæringen må tenke mer kortreist og plantebaserte og samarbeide mtp å redusere matsvinn/fordele overskuddsmat dere det trengs/kan brukes
- Kortreist mat, bydyrking, byhager og kolonihager

Forbruk og avfall

- Zero-Waste butikker, plastfritt, mindre emballasje bør satses på
- Holdningsskapende arbeid og kampanjer er viktig. Barnas Bærekraftfestival kan være en god satsing, samt klimainformasjon på busstopp og andre steder.
- Gjenbrukssenter i hver bydel – låneverksted og reparasjonsrom
- Fokus på redusert forbruk og avfall, og kampanjer for sortering, resirkulering og søppelplukking og søppelplukkekonkurranser
- BARNAS BÆREKRAFTSFESTIVAL



En stor og aktiv gjeng med engasjement for en mer miljøvennlig og bærekraftig by.
Kjensjord/UiA.
Foto: Erna Synnøve Kjensjord/UiA.



Representanter for de fire arrangørene.
Foto: Erna Synnøve

Møllestua barnehage

Generelt om arrangementet

Det ble gjennomført medvirkning på kommuneplanens samfunnsdel i Møllestua barnehage 29.01.2020. Målet var å finne ut hva som opptar barna mest innen tema miljø. Hva er det de vil ha mer av i byen vår og hva de vil ha mindre av? To grupper med barnehagebarn (hhv. fire og seks barn i hver gruppe) ble med på en samtale med to ansatte fra kommunen. Barnas alder var 5-6 år. Varighet på samtalen inkludert pause med kjeks var 40-50 minutter. Møtet ble gjennomført i barnehagen i eget rom med mulighet for å henge bilder på veggen og sitte sammen i gruppen for samtale. En ansatt fra barnehage var tilstede under hele samtalen. Det ble tatt bilder underveis, kommunen innhentet samtykket til dette hos foreldrene til de involverte barna i forkant. Det ble laget en detaljert kjøreplan. Foreldre fikk info om opplegget en uke i forkant.

Det ble satt opp bilder med miljøtemaer som er kjent for barna på veggen. Temaer var for eks. forbruk og avfall (gjenbruk, reparasjon, deling, resirkulering), forsøpling, plast i havet, luftkvalitet, nærmiljøet (skogen, by), grønne områder (med bier, dyr) og transport (buss, bil og sykkel). Bilder viste ting som kan være både positive eller negative i en by.

Barna fikk tid til å se på bildene om miljø i byen og oppgaven var nå å plassere "smilefjes" på det de gjerne ville ha i byen og "surfjes" på det som de ikke ønsker seg i byen. Deretter ble det samtale rundt bilder og valget til barna. Etter pausen ble barna invitert til å se på en illustrerende oppsummering av det de hadde sagt i form av en tegning. Med grønn farge ble det tegnet det som de mente var positivt og med rød farge det som de mente var negativt. De var med på å utbedre referatet med egne tegninger på slutten.

Innspill

"JA" - det barna ønsker seg i byen:

- Vann å bade i, fin strand med mange glade folk
- Blomster, blomstereng med bier og sommerfugler
- Gressplen hvor de kan leke og lage salatsuppe
- Skog og trær - som de kan klatre i, "trærne gir energi at vi kan puste", dyr trives i skogen
- God vei for syklende, gående til byen
- Buss
- Bibliotek i byen
- Reparere ting (bamse)

"NEI" - det barna ønsker seg ikke i byen:

- Sjøppel i naturen (skogen, byen, strand, vann, magen). Viktig å ikke kaste søppel i naturen og viktig å plukke det som havner i naturen
- Luftforurensning - røyk fra pipa og biler " som vi puster inn. Vi må heller sykle eller sparkesykle"
- Rot (hjemme, i garasjen) - for mange ting
- Sure folk i skogen

Barnehageansatte mener at det er veldig viktig med gratis tilbud som bibliotek, Kilden eller skøytebane og også bålplasser/ gapahuker i skogen.



Workshop på Songdalen ungdomsklubb – Noden og Lund ungdomsklubb

Generelt om arrangementet

Arrangementene var åpent for alle i klubbens målgruppe og annonsert på Snapchat og nettsider.

Det var fire spørsmål ungdommene kunne velge å besvare, alle deltagere var med i loddrekning av gavekort på pizza og kino.

Spørsmål:

- Hva er bra med stedet du bor?
- Er det noe du tenker må bli bedre på fritida di?
- Hva kan vi gjøre selv for å få det bedre?
- Er det noe du har lyst til å si til de som bestemmer i den nye kommunen?

Innspill

LUND FRITIDSKLUBB

Denne kvelden var det en del færre ungdommer enn forventet. Det viste seg at flere hadde prøve dagen etterpå, og det var en naturlig årsak til at mange var borte. På disse kveldene kan det være alt fra 20-80 ungdommer. Denne kvelden var det rundt 40. Alderen var fra 14-17. Det var flest av de yngste.

Mange av ungdommene som kom, viste stor interesse for spørsmålene, og svarte på flere av dem. Det var også flere som ble sittende å diskutere seg imellom om hva som var viktig og ikke viktig, og det var mange ulike tanker og meninger som kom frem. Det var åpenbart store forskjeller i meningene.

Det var også tydelig at de to første spørsmålene engasjerte mest, her skrev mange av ungdommene mange svar. Noen skrev mange lapper, noen skrev alt på en lapp. Vi har oppsummert innspillene på tema som gikk igjen.

Hva er bra med stedet du bor?

- **Fritid:** Det er mange aktiviteter for unge hvor de kan være sammen med venner, Lundklubben og Lund Lan trekkes frem av flere.
- **Nærhet:** Det er sentralt og nærhet til fritidsaktiviteter, butikker, busstopp og byen
- **Kollektiv:** Mange og kort vei til busstopp
- **Godt miljø:** Alle kjenner hverandre, gode venner og gode naboer. Det er natur, stille og vakkert. Lite trafikk, lite kriminalitet og lett å føle seg trygg. Gode skoler.

Er det noe du tenker må bli bedre på fritida di?

- **Skole:** Mindre lekser, mer praktiske oppgaver. Billigere eller gratis mat og drikke og gratis aktiviteter etter skoletid.
- **Fritid:** Flere arenaer hvor de kan være aktive utendørs sammen med venner og tilbringe mer tid med familien.
- **Tjenester:** Flere butikker, søndagsåpne butikker og bedre busstilbud

Hva kan vi gjøre selv for å få det bedre?

- **Sosialt miljø:** Inkludere og ta vare på andre og oss selv, ikke mobbe
- **Klima og miljø:** Reisekollektivt, mindre utslipp, ansvarlig forbruk og sortere søpla bedre.

Er det noe du har lyst til å si til de som bestemmer i den nye kommunen?

- **Barn og unge:** Sett oss i fokus; tenk på oss, hør på oss, prioriter oss.
- **Klima og miljø:** Ta utfordringene på alvor
- **Lykkeønskninger:** Styr vist, vær snille mot hverandre, kos dere. Lykke til!

NODEN UNGDOMSKLUBB

Denne kvelden var det en del mindre ungdommer på klubben enn vanlig. Årsaken til dette var at en av ungdommene var utestengt fra klubben, noe som igjen førte til at deler av ungdommene holdt seg på utsiden av klubben sammen med den utestengte.

Fra våre observasjoner var det relativt likt antall gutter og jenter som valgte å svare. Det var en del som ikke ønsket å svare. Totalt ble det avgitt 64 svar på de fire spørsmålene, og ca. 40 ungdommer deltok. Alder fra 13-17.

Mange ungdommer var engasjerte og viste interesse for spørsmålene som ble stilt. Det var også mange som var generelt interessert i kommunesammenslåingen.

Hva er bra med stedet du bor?

- **Lokalsamfunn:** Rolig, fint og privat, ikke storby. Fine hus og fin natur, la det være som det er.
- **Fritid:** Vi har steder å møte venner, det er skatepark og internett.
- **Godt miljø:** Har familie her, snille naboer og gode venner. Mange kule og hyggelige folk. Et godt samfunn hvor alle kjenner alle.

Er det noe du tenker må bli bedre på fritida di?

- **Fritid:** Mindre lekser, få flere venner og trene mer. Ønsker flere aktiviteter som klubber, skatepark på Nodeland, fotballhall på Hortemo og ping-pong klubb.
- **Tjenester:** Bedre busstilbud, flere bussavganger og flere ruter.

Hva kan vi gjøre selv for å få det bedre?

- **Natur og miljø:** Ikke forsøple i naturen, sorter søppel.
- **Sosialt miljø:** Være positive, ha et åpent sinn, gi innsats, snakk med venner og ikke døm andre.
- **Medvirkning:** Være aktive i demokratiet, si vår mening.

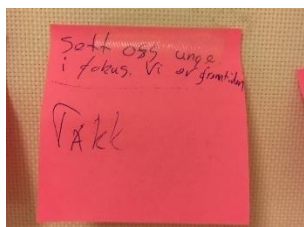
Er det noe du har lyst til å si til de som bestemmer i den nye kommunen?

- **Kommunesammenslåing:** Er imot den, ikke rør Finland.
- **Aktiviteter:** Bruk penger på barn og ungdom, vi vil ha mer aktiviteter; lekeplass, svømmehall, flere klubber.
- **Lykkeønskninger:** Herlig! Gjør en god jobb

Omtale



Alle innspill ble hengt opp i ungdomsklubben (foto: Angjerd Munksgaard)



Klar beskjed fra en ungdom på Lund fritidsklubb (foto: Angjerd Munksgaard)

Medvirkning i kulturskolen

Generelt om arrangementet

I desember 2019 fikk ca. 25 elever ved Kulturskolens SESAM-tilbud (2. trinn) på Vågsbygd kultursenter to tegneoppgaver:

- Hva er bra med stedet du bor?
- Er det noe som kunne vært bedre med stedet du bor?

En representant fra kulturadministrasjonen var med og formidlet oppgaven sammen med kulturskolens pedagoger. Vi ønsket at barna skulle tegne det som var viktig for dem, og oppgaven ble i stor grad gjennomført på en måte som er kjent for dem fra undervisningen. Da tegningene var ferdige spurte pedagogene hva barna hadde tegnet, og skrev dette på tegningene, slik at det i ettertid skulle være enklere å forstå hva barna formidlet.

Elevene fikk en enkel innføring i bakgrunnen for spørsmålene, hvor vi var innom at tre kommuner skulle bli til en, og at politikerne ønsket å vite noe om hva barn og voksne som bor i kommunen mener. Det var overraskende mange barn som hadde hørt om kommunesammenslåingen, noen kunne fortelle at vi skulle bli ett fylke også.

Innspill

Når det gjelder første oppgave, *hva er bra med stedet du bor?* viser tegningene at barna i stor grad er opptatt av det som er dem nært. Familien, hjemmet, venner, hagen, skolen, lekeplassen og skogen var tema som gikk igjen. Ulike former for trygghet i hverdagen og gode steder å være etter skoletid. Det var utelukkende positive tegninger, og alle fant raskt noe de synes var bra med stedet de bor.

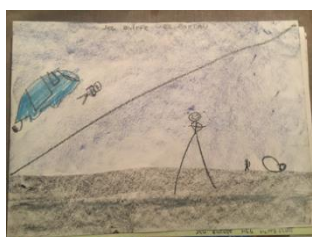
Andre oppgave, *er det noe som kan bli bedre der du bor?* var det en ganske enstemmig gjeng som ytret ønske om flere og bedre lekeplasser. Gjerne fantastiske lekeplasser, med regnbuer, basseng og hoppeslott. Her ble nok barna etter hvert påvirket av hverandres ideer og tegninger, men bra lekeplasser var de enige om var en mangelvare. Det var også noen mer alvorlige innspill på dette spørsmålet. To av barna tegnet at de ønsket seg fortau på skoleveien, og synes det var skummelt å gå alene til skolen.

Det er ønskelig at alle tegningene kan vises frem i Rådhuskvartalet i løpet av våren 2020.

Omtale



"Jeg ønsker meg en fantastisk lekeplass" tegnet av SESAM-elev



"Jeg ønsker meg fortau", tegnet av SESAM-elev



"Jeg er fornøyd med skogen der jeg bor", tegnet av SESAM-elev



"(jeg liker) lekeplassen min", tegnet av SESAM-elev.

Den grønne kampen – innspill fra 9.klasser ved Songdalen og Holte skole

Generelt om arrangementet

Prosjektene inngår som en del av «Den grønne kampen» som er et samarbeidsprosjekt mellom Ungt entreprenørskap og skolen. Den grønne kampen er utviklet av Kristiansand kommune i samarbeid med Aptum kommunikasjon. Kampanjen finansieres av ATP-samarbeidet i Kristiansandsregionen. Hensikten med kampanjen er å redusere foreldrekjøring som vil bety lavere utslipp av klimagasser. Bedre folkehelse er også sentralt i kampanjen.

Ungt Entreprenørskap (UE) er en ideell, landsomfattende organisasjon som i samspill med utdanningssystemet, næringslivet og andre aktører jobber for å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv.

UE gjennomfører mange ulike aktiviteter i skolene, og bisto i utviklingen av de ulike kreative ideene.

Elevene hadde fått i oppgave å lage en bedrift som enten gir barn og unge bedre helse, bidrar til mindre forbruk, eller bidrar til mindre transport.

8 vinnerprosjekt ble presentert for Formannskapet gjennom en utstilling i Rådhuskvartalet 22.januar. Politikerne gikk rundt og fikk høre og snakke med elevene om prosjektene. I etterkant ga politikerne tilbakemelding på det de hadde sett

Innspill

Prosjektene med elevbedrifter var:

- «Gjenbruksbutikk» - Lever inn varene dine, og få en viss prosentandel av salgssummen. Eller få varen din verdisatt, og bytt den i andre varer du vil ha i stedet.
- «Ferskt vann» som er et system for å avsalte havvann, - koke vann og føre dampen inn over land i rør som så gir vanningshjelp i tørre områder i de tidene der det trengs vanning av jorda.
- «Glow Up» miljøvennlig kosmetikk, - kun bruk av økologiske materialer i sminken som promotes mot ungdom
- «Svipp»- en app for å få til samkjøring- for unge og gamle i samme område som skal til samme sted. Eks- jobb, trening etc. Også relasjonsbygging blant ungdom; inkluderingstiltak.
- «Skoleforbedring» som tar til orde for blant annet parseller med nyttevekster på skolen tak, skoleelever driver dette som elevbedrifter i ulike valgfag på ungdomsskolen.
- «Food Free» mot matsvinn – elever driver frivillig arbeid med å samle inn og seinere sykle datovarer til de som melder sin interesse i nærområdet.
- «Trash Cash» som skal bøtelegge ved feil eller manglende kildesortering av søppel. Hvis du kildesorterer feil skal du merkes med prikker, og kan få bøter ved gjentatt feilsortering.

Omtale



«Det har vært veldig gøy og lærerikt å holde på med! Vår idé er en gjenbruksbutikk for klær og møbler der folk både kan kjøpe og selge, men også bytte til seg ting», sier Rikke Vatneli fra 9D ved Holte skole.



<https://www.kristiansand.kommune.no/aktuelt/2020/min-drommeby-og-fremtidens-elevbedrifter/>

Kongsgård senter mottaksskole - #mindrømmeby 2030

Generelt om arrangementet

Kongsgård senter deltok i medvirkningsopplegget #mindrømmeby 2030 som en del av målgruppen «å få frem stemmer som ikke alltid blir hørt».

Opplegg ble lagd som et samarbeid mellom Kristiansand kommune og skolen inngikk i undervisningsopplegget som to tverrfaglige prosjekter:

- «Demokrati og medborgerskap» (trinn G1-G2)
- «Godt liv. Gode valg» (trinn G3, G4, GS)

Arrangementet ble kun annonsert for skolens elever, samt skolens lærere og representanter fra Kristiansand kommune.

Kick-off 20.november 2019

Over 200 elever fra grunnskolenivået (15-58 år) på Kongsgårds senter deltok på kick-off med følgende program:

- *Musikk/rapp ved Andrew Ripper*
- *Innledning om FNs bærekraftsmål og hva disse kan bety for elevenes framtid v/ rektor Morten Hauger*
- *Kommuneplanen og bærekraftmålene, medvirkning og medborgerskap v/ prosjektleder Grete Sjøholt*
- *Gjennomføring av prosjektet v/ avd. leder Gunnhild Bratland Nygård og lærer Tor Kristian Herskedal*
- *Musikk ved Andrew Ripper*
- *Avslutning av samlingen v/ kommunaldirektør for oppvekst, Kristin Eidet Robstad*

Opplegget gikk fram til 17. januar. Sluttproduktet ble presenteres i en digital skoleavis, og blir en fysisk veggavis på en stor vegg i grunnskolebyggene. Resultatet ble presenter til politikerne, inkludert bilder og sitater som gir uttrykk for hvilken by elvene ved Kongsgård skolesenter ønsker i framtida

Spørsmål:

Hva vil du gjøre for at Kristiansand blir en bærekraftig by for alle i 2030?

Innspill

Innspillene i nettavisen kan leses i sin helhet [her](https://www.skoleaviser.no/kongsgaardposten) (skoleaviser.no/kongsgaardposten)



Gul by

I min drømmeby 2030 er jeg er gift, og jobber som rørlegger. Jeg svømmer og spiller fotball på min fritid. Min drømmeby er gul. Byen er helt gul på natta. [Les mer](#)

Drømmene omhandlet i hovedtrekk om at i 2030:

Er Kristiansand er en fin by å bo i:

- Alle mennesker bor i frihet og har menneskerettene sine.
- Byen blir enda finere med flere parker med frisk luft, frukttrær og blomster og friluftaktiviteter, flere benker i skogen, lekeplasser og beøkende fra forskjellige land som spiser god norsk mat på mange restauranter.
- Kollektivfelt til buss og taxi, billig buss, gratis trådløst nett, og søndagsåpne butikker og mer butikker og liv i sentrum og bussene er billigere.
- Større og billige leiligheter til innvandrere med mange barn, tak over gågata Markens og bilfritt sentrum.
- Stort tivoli og mer høyblokker og storsenter i sentrum, flere og brede sykkelstier
- Fine steder i dag er Tollbodgata, havna og bussterminalen som kan slås sammen til en stasjon, og ved politistasjonen- disse blir enda finere i 2030.
- Rask og fin T-bane som går ofte til sentrum, Kjevik og Sørlandsenteret.

Er det jobb til alle:

- Alle slapper av, spiller musikk og koser seg sammen. Nesten alt arbeid gjøres av smarte roboter. Noen må arbeid på sykehus og skoler, men mange trenger ikke å jobbe. Økonomien går bra.
- Jobb til alle som vil og kan. Det gir høyere skatteinntekter. Det finnes ikke mennesker uten jobb nå. Ny teknologi gjør det mulig å starte egen flyfabrikk i Kristiansand med fly som ikke går på bensin – med mange arbeidsplasser.
- Det blir flere folk og færre arbeidsplasser. Det må bygges flere fabrikker for å skaffe arbeidsplasser som også innvandrere kan klare.

Er det tatt vare på miljø og klima:

- Alle kjører elektrisk som også gjør at det er stillere i byen. Alle tar bussen i stedet for å ta bilen. Det er elektriske fly og helikopter.
- Et godt byliv uten giftige gasser fra biler.
- Ingen kaster plast i havet, ingen plast og søppel på stranda og en forsøker å finne noe som kan erstatte plast.
- Drømmebyen er grønn og miljøvennlig. I 2030 bruker alle hus solenergi til strøm og oppvarming.

Har befolkningen god helse og alle er godt integrert:

- Det er blitt et nytt og bedre helsesystem, alle kan gå til sykehuset eller legevakt uten lang ventetid. Det er lett å få tak i sunn og god mat når en er sulten.
- Kristiansand har blitt en fredelig by, folk samhandler med naboer og hverandre. Kristiansand trenger mange flere politifolk for å bli en tryggere by. Folk som er kriminelle bør kastes ut av byen. Menneskene kan være kunstnere og gjøre som de vil, men mange er også redde.
- Kristiansand har blitt en mer integrert by der det bor mange innvandrere og det er ingen rasisme eller diskriminering. Alle er høflige og smiler og sier høflig hei til hverandre.
- Det er egne svømmebasseng for kvinner som kommer fra muslimske land, som ikke kan svømme sammen med andre.
- Boligproblemene i Kristiansand er løst og flere har fått leieleiligheter. Bibliotekene er styrket som et gratis tilbud og fin møteplass for alle.

Omtale

<https://www.kristiansand.kommune.no/navigasjon/politikk-og-organisasjon/samfunnsutvikling/sterkere-sammen---kristiansand-mot-2030/rapp-og-kommuneplan-i-skjonn-forening/>

<https://www.kristiansand.kommune.no/aktuelt/2020/min-drommeby-og-fremtidens-elevbedrifter/>

U40 – vår by, vår fremtid

Generelt om arrangementet

5. november 2019, kl. 17.00-19.00

Sted: Næringsforeningen i Kristiansandsregionen

Antall deltagere: 24

Ordfører Jan Oddvar Skisland ønsket velkommen. Lukas Wedemeyer, strategisjef i Kristiansand fortalte om kommunens strategiarbeid og Maria Steinstø fra WSP fortalte om sin Drømmeby. Deltagerne svarte på noen spørsmål ved hjelp av mentimeter og deltok i mindre diskusjonsgrupper.

Innspill

Hva synes du er det beste med Kristiansand?



 39

En god kommune å bo i – hele livet og en kommune som er attraktiv og tiltrekker seg mennesker og bedrifter

Deltagerne ble først utfordret hver for seg, før gruppene løftet frem det som de i fellesskap mener er viktigst for at Kristiansand skal være en kommune det er godt å bo i hele livet.

Infrastruktur er et viktig punkt og går igjen i mange av innspillene, og et spesielt fokus på et godt kollektivtilbud eller bedre mobilitetstilbud. Det blir også løftet frem redusering av biltrafikk med tilrettelegging for gående og syklende, og bedre flyten av trafikken generelt.

Gruppen er opptatt av «hverdagsbyer», hvor innbyggerne får dekket grunnleggende behov innenfor ti minutters gange. Utvikle «bygdene» med senter, skoler, helse, handel og møteplasser. Attraktive, sosiale møteplasser er også viktig for deltagerne samt et trygt og fint bysentrum, grøntområder og naturområder. Bo-muligheter for unge eller

enslige utenfor Kvadraturen og Lund, og fornuftige boligpriser er også viktig for at det skal bli en god kommune å bo i hele livet.

Likestilling er et område som blir løftet frem mange ganger med et ønske om å øke likestillingen og bli mindre konservative. Mer åpenhet og toleranse overfor hverandre som medmennesker, og åpenhet i offentlige prosesser. Styrking av demokratiet blir ønsket og mindre innflytelse fra religiøse miljøer. Endre byens omdømme fra Bibelbelte til en moderne attraktiv og fremoverlent by. Et mangfold av idrett- og kulturtilbud samt frivillighet er andre punkter som deltagerne er opptatt av.

UiA blir løftet frem som viktig for å være en kommune det er godt å bo hele livet. UiA må styrke sin posisjon med fremtidsrettede studieretninger og satse på fag og anseelse og videreutvikle samarbeidet med næringslivet og det offentlige. Praksis i utdanningsløpene, og arbeide for å beholde studentene etter endt utdanning. Dette er viktig for å være en attraktiv region for mennesker og bedrifter.

En moderne by med fokus på innovasjon, benytte mulighetene som fiberkabelen gir, fokus på gründere og tilgang til kapital. I tillegg blir ledende, attraktive, fremtidsrettede, innovative bedrifter i mange bransjer løftet frem som viktig for at kommunen skal bli god å bo i hele livet. Jobbmuligheter for kandidater utenfra regionen, like muligheter for alle til å søke jobber. Tilby kurs eller utdanning til eksempelvis alenemødre. Og oppmuntre til ansettelse av kandidater med hull i CV-en eller de som trenger tilrettelagt arbeid. Nye klynger og et innovativt næringsliv med fokus på utvikling av kompetanse er også viktig, samtidig som man ivaretar de mindre bedriftene.

Enkelt personer har også vært innom helseperspektivet når de svarer på en god kommune å bo i hele livet. Tilgang på lokale trenings- og helsesenter blir løftet frem sammen med trygge oppvekstvilkår, gode skoler. Det er også viktig å tilrettelegge for eldre og se de som en ressurs så de får en meningsfull alderdom.

Når det snakkes om hva som skal til for at Kristiansand skal være attraktiv kommer forutsigbarhet og lederskap opp, det må være en tydelig leder. En Ja-kommune som tør å satse. Norges tryggeste by, klimanøytral kommune, verdens første helelektriske by og en by som gir unge ansvar er andre punkter de gir tilbakemelding om hvordan kommunen skal være attraktiv i 2030. Samskaping i ulike former er også viktig, på tvers av offentlig, privat, ideelle organisasjoner og idretten.

Hva savner du i Kristiansand?



Avslutningsvis spurte vi hva Kristiansand skal være kjent for i 2030

Innovasjon, utslippsfri by, et yrende kulturliv, samskaping på tvers, åpent og inkluderende, fremtidsrettet, mangfold og likestilling, alle får anledning til å bidra, flotteste bysentrum i Norge, bærekraftig utvikling, høyt kompetansemiljø, Dyreparken, kunstsilo, nytenkende, inkluderende, en by som legger til rette for utvikling/investorer, ryggrad og forutsigbarhet, spennende innovativt næringsliv med dyktige fagmiljøer. En fantastisk kommune å bo i – fra vugge til grav.

Omtale

[U40 – vår by, vår fremtid](#)



U40 – vår by, vår fremtid.

Foto: Margrete Saga, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen

Ny storkommune – ny strategi

Generelt om arrangementet

6. desember 2019, kl. 08.00-10.30

Sted: Næringsforeningen i Kristiansandsregionen

Antall deltagere: 24 deltagere, fra 23 bedrifter

Roar Osmundsen fra Næringsforeningen ønsket velkommen, og Tina Abrahamsen og Jan Erik Lindjord fra kommunen presenterte arbeidet og innledet innspillsrunden. Deltagerne har svart ved hjelp av mentimeter, diskutert i mindre grupper og presentert de viktigste punktene for alle deltagerne.

Innspill

Innledningsspørsmålet via mentimeter utfordret deltagerne på hva som var det beste fra bedriftens ståsted med Søgne, Songdalen og Kristiansand i dag. Her løfter deltagerne frem forutsigbarhet og kort vei fra innbygger til rådmann/ordfører, at det er en by i god utvikling. Det er attraktivt å bo her, godt med fritidstilbud for familier og med god tilgang til natur (sjø og innland) og kulturopplevelser med et kulturbasert reiseliv. Ett av Nordens største handlesenter og Kvadraturen har potensiale for å bli et levende bysentrum med mange offentlige byrom med høy kvalitet. Mulighetene for nye samarbeid og samarbeid om å nå bærekraftmålene er andre innspill som ble spilt inn.

Deltagerne ble også utfordret på hva Kristiansand etter 01.01.2020 må bli bedre på, og her kom innspill om større fleksibilitet i arealplaner, og involvere næringslivet i planprosesser og bedre kommunikasjon mellom Næringsforeningen og kommunen. Tilrettelegging for vekstbedrifter, og lytte og agere til behov i markedet. Likebehandling av næringsaktørene og tiltrekke seg arbeidskraft. Inkludering av hele kommunen er viktig for deltagerne og åpenhet og samarbeid med innbyggerne blir også løftet frem. Bærekraftig utvikling og kompakt byutvikling.

Regional drivkraft, nasjonalt ledende og internasjonalt orientert og en attraktiv kommune som tiltrekker seg mennesker og bedrifter

For at Kristiansand skal bli en regional drivkraft trengs det et lederskap og en forståelse av rollen som tilrettelegger i tillegg til å ta et regionalt perspektiv og delta i nasjonale satsinger. Det må tenkes region, fokus på prosess og hvordan det arbeides. Det må være smarte partnerskap: kommunen kan ikke vedta på vegne av alle. Det er en positiv og løsningsorientert kommuneadministrasjon som ser muligheter og hjelper innbyggerne.

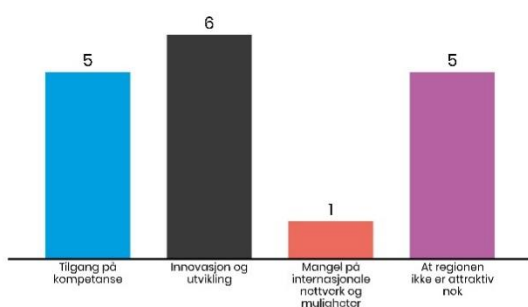
Regionen har et mangfoldig næringsliv og som har tette koblinger til universitet. Flere studentsamarbeid med næringslivet, praksisplasser. Regionen evner å tiltrekke seg mennesker ved å ha fortalt de gode historiene (bedrifter med spisskompetanse) og bygd stolthet. Regionen har blitt ett vinnerlag, et vinnerlag som resten av Norge ønsker å være en del av. Innovasjon er viktig og tilgang på risikokapital og et innovasjonshus. Et inkluderende næringsliv med åpne ansettelse og god håndtering av drop-outs.

Kristiansand har blitt samskapingsbyen og familiebyen med skoler, bo-muligheter for unge i byen med arbeidsplasser i umiddelbar nærhet, marka og naturtilbud. Kristiansand har god infrastruktur og er verdens mest bærekraftige by og har en positiv grønn utvikling. Kristiansand har blitt verdens første helelektriske by.

I deltagerens enkeltinnspill som ikke er inkludert i fellessinnspillene blir infrastruktur trukket frem, og at det må tenkes langsiktig mtp hvilke muligheter som ligger i teknologien (AI, Automatic vehicle ready, urban air mobility, delingskultur). Sykkelveier, klimavennlige ferger og bærekraftighet er viktige områder. Attraktive boområder, bærekraftige bofellesskap og varierte boformer i hele kommunen. Sterke bydeler med fritidstilbud og en kommune med godt kulturtilbud. Når det kommer til næringsutvikling er det viktig å bygge videre på eksisterende næringsområder: Sørlandsparken, Kvadraturen, Mjåvann og ha fleksible planer som gir mulighet for utvikling.

En større kommune forventes å ha større påvirkningskraft og dra nytte av stordriftsfordel som gir gode tjenester til innbyggere: god infrastruktur, skole og teknologi.

Hva vil være hovedutfordringen for din bedrift de neste 10 årene?



14

Avslutningsvis ble deltagerne utfordret på hva de mener er det viktigste Kristiansand skal være kjent for i 2030. Kommunen er en Ja-kommune, beste stedet å bo i Norge, mange suksessbedrifter, stolthet og næringsvennlighet, stedet det skjer vanvittig mye spennende så vi må bo og etablere oss, en by med positiv grunnholdning som heier på hverandre og ønsker hverandre det beste, Kristiansand – bærekraftig og inkluderende, attraktiv kommune å bo og arbeide i, en spennende region å bo og jobbe i, det beste stedet å etablere en internasjonalt orientert virksomhet, en by med muligheter, gode på arbeidsinkludering, nyskapende arbeidsliv og et fantastisk sted å bo, verdens mest bærekraftige by: mangfold, teknologi, future Food, godt sted å bo og utvikle startups, bærekraftig by, attraktiv og klimavennlig, attraktiv by med sterke urbane kvaliteter der vi har utnyttet vårt teknologiske forsprang og naturgitte fortinn.

Innspillsmøte varehandel

Generelt om arrangementet

8. januar 2020 08.15-10.00

Sted: Kvadraturforeningen, Dronningensgate 2

Antall deltagere: 13

Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med Kvadraturforeningen. Invitasjon ble sendt ut til foreningene/senterne som representerer butikker i hele kommunen, publisert på nettsider og mobilisert i sosiale medier.

Innspill

Varehandel er en bransje som sysselsetter mange og særlig ufaglærte. Bransjen står overfor utfordringer knyttet til endret atferd blant forbrukere, i tillegg til netthandel, bærekraftig og ansvarlig handel og forbruk. Bransjen trenger mer kompetanse for å innovere og imøtekomme nye krav knyttet til bærekraft. Heve kunnskapen om bransjen og bevisstgjøring av betydningen av den, er viktig i tiden som kommer. Arbeide sammen for å utvikle bransjen med de mulighetene og utfordringene som kommer, eks sentrumsregnskapet, varehandelsregnskapet?

Infrastruktur er viktig for handelsstanden, hvor trafikken går og hvor knutepunktene er, f.eks tilgang på kollektivtransport, parkering og plassering av bomstasjoner. Det er viktig med en forståelse at endring i infrastrukturen påvirker menneskene sitt bevegelsesmønster.

Det som er bra i dag er at kommunen har et urbant bysentrum med arbeidsplasser, skoler, bomuligheter, mange gjennomreisende og mye aktivitet som gjør sentrum levende. Et bysentrum trenger butikker og må ha plass til nisjebutikker. Det må tilrettelegges for unike opplevelser, kultur, konserter, restauranter og uteservering i bybildet. Tilgjengeligheten på tilbudet i sentrum må også være koordinert og forutsigbart (åpningstider).

Vær og klimaet påvirker handelen, glasstak over Markens.

Sentrene fungerer som nærsenter for sine bydeler og det er et ønske om et helhetlig tilbud som tilgang på helse, trening, aktiviteter og opplevelser.

Ha som mål å ha Norges 5. største kjøpesenter i Norges 5. største by.

Det må være rom for å kunne være nytenkende og kunne skape gode opplevelser for kunder og handel ved alle handelssentra. Det viktig å utvikle gode møteplasser og grønne soner.

Like rammevilkår er viktig for å få til utvikling, reguleringsplaner som gir rom for utvikling.

Det har vært stor investeringsvilje i hele kommunen og det har vært et ønske om å drive utvikling, noe som er viktig for varehandel. Det er viktig å være attraktive for fremtidige investeringer og sørge for videre utvikling.

Det ligger potensiale i kommunens rolle som innkjøper til å handle lokalt, ansvarlig og bærekraftig (miljø, sosialt).

For å få til ønsket utvikling er det viktig å ha raushet til å utvikle Agder i fellesskap, vi kan bli størst og best sammen.

Det må være attraktivt å bo i Kristiansand også etter endt studier, beholde kompetanse i regionen.

Avslutningsvis ble deltagerne utfordret på **hva Kristiansand skal være kjent for i 2030:**

- Tilrettelagt for shopping og opplevelser
- Gjøre det enkelt for besøkende til sentrum
- Kultur og levende by
- Gode møteplasser, kunst og kultur, spennende grønn handel #innovasjonsby
- En by som legger til rette for at folk skal vokse opp og bli
- Norges mest attraktive by for studier, arbeid og bo i
- Norges best bærekraftige bysentrum
- Størst best og fellesskap
- Flere ønsker å etablere seg i Agder
- Gjøre Agder til en attraktiv landsdel ihht næringslivet
- Levende bysentrum, samhandling, styrke hverandre, god informasjonsflyt

Bedriftsmøte Søgne

Generelt om arrangementet

9. januar 2020, kl. 09.00-11.00

Sted: Mur i Sør, Lundeveien 99

Antall deltagere: 7

Invitasjon til møtet ble sendt direkte til 12 bedrifter i Søgne, og promotert på nettsidene og i sosiale medier. Næringsforeningen i Kristiansandsregionen har bidratt med å orientere bedrifter om denne muligheten og deltok også på møtet.

Nærings sjef Geir Haugum innledet møtet med å fortelle litt om Business Region Kristiansand. Tina Abrahamsen, næringsrådgiver i prosjektgruppen for kommuneplanarbeidet presenterte arbeidet som nå gjøres. Innspill til kommuneplan og handlingsplanen knyttet til næring ble gitt gjennom samtale rundt bordet.

Innspill

Det er viktig for aktører i Søgne at det opprettholdes aktivitet og videreutvikles et levende sentrumsområde på Tangvall hele året, og at det blir en bydel som blir sett i den store kommunen.

Kommunen har noen fantastiske verdier og gode boområder som må ivaretas. Boliger sentrumsnært på Tangvall for alle aldre og familiesituasjoner. For å være attraktive må vi fortsette å ha attraktive boområder og boliger til riktige priser. Det er viktig at det legges til rette for at de som bor i Søgne kan leve hverdagene sine i Søgne: handle, spise og leve. Viktig at det er kapasitet på skoler og barnehager og et aktivitetstilbud i hele kommunen.

Infrastruktur og fremkommelighet er viktig, og ny vei vestover gir nye muligheter. Regional infrastruktur som flyplass og havna er viktig og at tilbudet videreutvikles. Forventninger til privat bilbruk må være annerledes i bydelene enn i sentrums kjernen i Kvadraturen. Det må være mulig å få parkert bilen.

Aktørene er positive til en større kommune mtp «nøytral» saksbehandling og kompetanse, men det er viktig å ha samme/få saksbehandlere med lokal kunnskap på samme sak. Det er resurskrevende å sette nye saksbehandlere inn i saker, og det er viktig at kommunens deltagere i møter har beslutningsmyndighet når de møter. Tiden er en knapp resurs for næringsaktører.

Når det kommer til næringsarealer er de opptatt av å ha ferdig regulerte områder som gir mulighet for rask ekspansjon eller utbygging, Lohnelie som næringsområde. Det er viktig å ikke regulere seg inn i utfordringer mtp næringsareal vs. boligareal eller andre formål, og ha romslige reguleringer.

Arbeidsplasser og kontor plasser er et ønske for Tangvall sentrum.

Tilgang på kompetanse er viktig, og gjerne flere mestere enn masterutdannede. I fremtiden vil det bli mangel på fagutdannede og mestere, så det viktig at regionen utdanner flere med fagbrev innen bygg og anlegg gjerne på Tangvall VGS.

Bygg og anleggsbransjen er store i Søgne, viktig at bransjen ikke blir glemt. Kommunen kan være med å utvikle bransjen mtp krav og forventninger i anbud.

Gamle Kristiansand har hatt en stor ingeniøravdeling mens Søgne kommune har hatt mye kjøp av arbeid fra lokale bedrifter. Kommunens rolle som innkjøper, og gi mulighet til at mindre lokale bedrifter kan levere anbud.

Innspillsmøte reiselivsnæringen

Generelt om arrangementet

14. januar 2020 kl.09.00-11.00

Sted: Business Region Kristiansand, Rådhusgata 12

Antall deltakere: 17

Invitasjon til møtet ble gjort i samarbeid med USUS, promotert på nettsidene og i sosiale medier. USUS har bidratt med å orientere aktuelle interessenter om denne muligheten og deltok også på møtet.

Nærings sjef Geir Haugum innledet møtet med å fortelle om Business Region Kristiansand sitt mandat og arbeid, og om planverket og det arbeidet som nå pågår. Innspill til kommuneplan og handlingsplanen knyttet til næring ble gitt gjennom gruppearbeider, både muntlige og skriftlige tilbakemeldinger samt dialog i plenum.

Innspill

Hva er det, sett fra din bedrift sitt ståsted, som er bra med Kristiansand?

Mange (5 av 12 svar) trekker frem skjærgård, beliggenhet og klima. Det pekes også på at det er gode muligheter for samarbeid, at det er mange dyktige aktører som ønsker å utvikle næringen, at det er gode muligheter for samarbeid fordi man kjenner hverandre og at mulighetene til å lære av hverandre er gode. Kristiansand har unike muligheter til å kombinere det urbane livet (handel, lokalmat, kunst og kultur) med nærhet til flotte naturopplevelser. Dette bør utnyttes enda mer og profileres.

Hva bør den nye kommunen bli bedre på?

Det pekes på viktigheten av strategiske partnerskap, næringsutvikling og tilrettelegging. Videre på behovet for å være internasjonale og ha god kommunikasjon mot de europeiske markedene. Det pekes også på utvikling av ny infrastruktur og at det bør være tilrettelagt for å tilpasse seg arrangørers behov knyttet til stenging av gater. Viktigheten av å verne kulturskatter, tørre å stille krav til cruisetrafikken, blant annet ved å kreve mulighet til å benytte landstrøm. Det bør være samarbeid innad i bransjen for å gi den økende eldre befolkningen muligheten til et mer sosialt liv.

Hva har gjort Kristiansand til en regional drivkraft om 10 år (sett fra reiselivets ståsted)?

- Byen er utviklet for å ha større attraktivitet på høsten og vinteren, blant annet ved å samkjøre arrangementer
- Konferansemuligheter er blitt gode, og det er en samkjørt satsingen mellom kommunen, fylke og næring i forhold til hva slags arrangementer man ønsker seg til kommunen
- Det er lengre åpningstider i butikker. Som i Tromsø er det blitt fleksibelt slik at åpningstidene kan endres for eksempel ved større arrangementer
- Byen har gratis transport under arrangement. Oslo gjør det under Bislettgames, ellers gjøres det ikke i Norge
- Det er blitt mulig å stenge gater for en dag når arrangementer har behov for det
- Byen er blitt bedre på å anvende ny teknologi i nye forretningsmodeller

- Vi er blitt gode på å tilby naturbaserte opplevelser. Dette er i dag det tilbudet som har størst vekst i Norge, og regionen har mye å gå på når det gjelder dette
- Vi har en felles digital markedsføring av regionen – vi samler kreftene og kjører felles kampanjer mot de markedene vi bestemmer oss for
- Kristiansand fremstår som en bærekraftig by og et bærekraftig reisemål. Byen har godt utviklet offentlig transporttilbud slik at man har muligheter for reiser internt i byen/regionen.
- Byen er tilgjengelig – den skal ikke «sove» (åpningstider og skjenking)
- Mulighetene knyttet til kunst og kultur utnyttes
- Kristiansand er den digitale byen

Andre innspill som ble gitt skriftlig til dette spørsmålet:

- Kristiansand er posisjonert som en kongressby
- Vi dyrker strategiske samarbeid med nettverk, klynger og møteplasser
- Det er blitt flere attraktive byområder, blant annet ved at containerhavna er flyttet
- Infrastrukturen er bedret og det er ny vei til Kjevik
- Vi har en strategi mot den voksne delen av turistmarkedet (vi er i dag tydelig mot de unge gruppene)
- Vi har et fond til bruk for å by på internasjonale arrangementer vi ønsker å få hit
- Vi er gode på å koble arrangement og næringsliv - for eksempel innen matglede, Fiskebrygga er Kristiansands svar på mathallene
- Vi har videreutviklet barnas by

Hva gjør at Kristiansand er en attraktiv kommune som tiltrekker seg mennesker og næringsliv om 10 år?

- Vi har synliggjort hva vi er gode på
- Vi utnytter de relasjoner som allerede finnes til Kristiansand som barnas by
- Næringslivet mer integrert i satsingen til byen (for eksempel banker)
- Universitetet i Agder er enda mer ambisiøse når det gjelder innovasjon
- Byen utvikler innovasjonsmiljøer som er attraktive for investorer
- Vi legger bærekraft til grunn for alle satsinger
- Urbaniseringen økes slik at Kristiansand tiltrekker seg flere yngre mennesker
- Vi har gode veier
- Det er god tilgang til å benytte skjærgården og den byr på opplevelser
- Internasjonal kommunikasjon er utviklet
- Kristiansand har fått styrket sin profil – noe som kjennetegner oss
- Gjøre det mulig å komme fra ferge og ikke måtte kjøre videre med en gang

Andre innspill som ble gitt skriftlig på dette spørsmålet var viktigheten av å kunne tilby attraktive arbeidsplasser og attraktive boområder og at det må være et godt kollektivtilbud. Universitetets rolle anses som viktig for at byen skal tiltrekke seg unge mennesker og det er viktig at universitetet tilbyr utdanning også på nye områder som for eksempel innen bærekraft. Det må satses på å beholde flere studenter på Sørlandet. Et godt kulturtilbud til barn og voksne er viktig for byens attraktivitet.

Det ble også en muntlig dialog knyttet til cruiseturisme. Her ble det gjentatt at cruise er dårlig sett i forhold til bærekraft og at det bør stilles krav til å kunne benytte landstrøm for å få stoppe i Kristiansand. Det ble også sagt at inntjeningen per cruiseturist ikke er god og at tilrettelegging av tilbud til denne målgruppen bør styrkes.

Avslutningsvis svarte deltakerne individuelt på to spørsmål, gitt og besvart via mentimeter.

Hva vil være hovedutfordringene til din bedrift de neste 10 årene?

Antall svar i parentes.

- 1) Tilgang på kompetanse (3)
- 2) Innovasjon og utvikling (9)
- 3) Mangel på internasjonale relasjoner/kunnskap (5)
- 4) At regionen ikke er attraktiv nok (9)

At vi ikke greier å fremstå med en tydelig profil og høy nok stemme. Vi må dra lasset sammen – alle må bidra. Utfordringene er alltid knyttet til overhead-kostnader, ingen vil betale disse. Det må gjøres dersom Kristiansand skal greie en vellykket markedsintroduksjon i nye segmenter – noe som kommer til å bli helt nødvendig

Hva er det viktigste Kristiansand skal være kjent for i 2030?

På dette spørsmålet ble det gitt 19 innspill.

Bærekraft og at satsingene i næringslivet baserer seg på bærekraftige løsninger var det som utmerket seg og som var fokus i flest innspill (7). Kulturopplevelser, herunder kystkultur, naturopplevelser, festivaler, mat og næringsutvikling var også pekt på av flere i disse korte svarene.

Hva er det viktigste Kristiansand skal være kjent for i 2030?

Bærekraft	Verdensledende art tech	God mat og opplevelser i verdensklasse.
Ren natur	Kultur og bærekraft	Kultur, attraksjoner og bærekraftig næringsliv
Bærekraftig mangfold!	Opplevelser i naturen, festivaler, barnevennlige aktiviteter.	Norges beste sted å besøke, bo og jobbe
Mat, sørlandskultur og bærekraft	Rause og blide innbyggere	Urban by med fordomsfrie og glade mennesker.
Kystkultur, friluftsliv opplevelser. Dyreparken. Bærekraftig satsing.	At ungdommene fortsatt strømmer til byen og at det legges til rette for flere festivaler også på vintoren	Kystkulturen, naturopplevelser, menneskene
Bærekraft Naturopplevelse Lett Tilgang (vei, tog , fly) Festivaler, aktiviteter, osv	Mange nye bedriftwr	Sine flinke produsenter innen mat og drikke, som man treffer på sørlandets matfestival hver andre helg i juli!
Realisering av ny næringsutvikling		

Bedriftsmøte på Mjåvann

Generelt om arrangementet

Sted: Cemo, Mjåvann

16. januar 2020 kl. 09.00 -11.00

Antall deltakere: 6

Det ble sendt ut 16 rettede invitasjoner til bedrifter i gamle Songdalen kommune, i tillegg ble det lagt ut åpen invitasjon på nettsidene og i de sosiale mediene som administreres av Business Region Kristiansand.

Møtet begynte med kort introduksjonsrunde og introduksjon om Business Region Kristiansand ved nærings sjef Geir Haugum. Tina Abrahamsen orienterte om kommuneplanens samfunnsdel og handlingsplanen som omhandler næring. Videre var det en samtale rundt bordet og deltagerne kom med innspill til planarbeidet som nå gjennomføres.

Innspill

Det må være en forståelse for at en ønsker flere motstridene mål, hvordan nå mål om vekst i befolkning og arbeidsplasser og ivareta bærekraft. Kan ikke sikre vekst gitt at alle skal sykle, veinettet er en hovedpulsåre og sikrer vekst i hele regionen. Handling må følge ord.

For at Kristiansand skal være en regional drivkraft er det behov for en tydelig og karismatisk politisk ledelse, en frontfigur som går foran. Politikerne må være på hugget og sette seg inn i sakene før de besluttet.

Den politiske kabalen kan stokkes om og legges på nytt, men så må den få ligge rolig og være forutsigbar.

Kommunens ansatte må forstå rollen sin og hvem de er der for. Ansatte må være kompetente og imøtekomende. Flexibilitet og tilgjengelighet, både muligheter for møter på Rådhuset eller utenfor Rådhuset. Det må utøves en gjensidig respekt. Kommunen trenger en tydeligere kommunikasjon, det er mye informasjon som gjør det utfordrende å henge med.

Kommunens rolle som innkjøper, gi lokale bedrifter anledning til å delta i anbudsprosesser.

Langsiktige, forutsigbare planer som gir muligheter for å tenke utvikling over tid. Infrastruktur som veier er viktig for å være en drivkraft i regionen, både Ringvei og Gartnerløkka. God tilgang på næringsarealer i hele kommunen, bygge opp om de områdene som er i dag.

Styrke universitetet som tiltrekker seg studenter, så må det arbeides med å beholde studentene etter endt utdanning. Tettere koblinger med universitet og næringsliv. Universitetet kan benytte kompetansen i regionen, men må også ha relevante og gode studieløp for næringslivet.

Sørlandets omdømme må justeres, må snakkes opp og skrytes mer av. Beliggenheten mot Europa, attraktive arbeidsplasser, boligpriser og gode basisfunksjoner i bunnen. Det er lettere å få mennesker med en kobling til regionen til å flytte til landsdelen. En levende by og kulturtilbudet er ikke avgjørende, men må være der for å tiltrekke kompetanse.

Gründere, de som ønsker å etablere bedrift, er viktige og må ivaretas og få oppfølgingen de trenger (eks areal). God oppfølging med eksempel fra arbeidet med Teknologiparken på Andøya som ble godt fulgt opp.

Klyngeutvikling, bedriftsnettverk som bidrar til samarbeid og utvikling på tvers av bedriftene. Finne gode løsninger sammen på felles utfordringer: dele på medarbeidere gjennom året (spesiell kompetanse, deltidsansatte, sesongsvingninger, lagermedarbeidere, logistikk, IT, markedsføring). Trainee-ordninger for faglærte etc. Netthandelsprosjektet som ble introdusert i innledningen.

Det er mange unge som investerer mye i fiskeri, viktig å ikke miste det for det betyr mye for regionen. Så det er viktig å passe på dem og høre hvilke behov de har.

Innspillsmøte fiskeri

Generelt om arrangementet

Tid: 23. januar 2020, kl. 13.00-15.00

Sted: Business Region Kristiansand

Deltagere: 7

Det ble invitert til innspillsmøte med direkte invitasjoner fra Business Region Kristiansand, og annonsert på hjemmesidene og i de sosiale kanalene til Business Region Kristiansand. Næringssjef Geir Haugum innledet møtet med å fortelle om Business Region Kristiansand. Tina Abrahamsen orienterte om arbeidet med kommuneplan og handlingsplan knyttet til næring. Innspill ble gitt gjennom samtale rundt bordet.

Innledning

Fra 1990 har det vært en reduksjon i antall personer som har fiske som hovedyrke, det siste tiåret har det økt litt, men er ikke på høyde med 1990. I Kristiansand kommune (Kristiansand + Søgne) var det i 2019 120 heltidsfiskere og 25 som hadde det som biyrke. Antall fiskefartøy har gått betydelig ned siden 1990, og i 2019 var det 98 fiskefartøy i kommunen. Antallet fiskebåter er redusert, men størrelsen på båtene har økt i samme periode. Fiskerne melder om at fiskebåtene også er mer effektive og er i drift større deler av døgnet gjennom hele uka.

Fiskeflåten som er knyttet til kommunen fisker for det meste reker (ca. 80%). Fisket skjer hovedsakelig i Skagerrak og i Nordsjøen. Det resterende er typisk knyttet til noen mindre torsk- og sildekvoter nordpå.

Innspill

Forutsigbarhet i planer og strategier gir investeringsvilje og rom for utvikling. Eksempelvis er havneområdet rundt fiskebrygga preget av mye usikkerhet og ulike interesser som fører til at det ikke blir skrevet langsiktig kontrakt på fiskemottaket. Det gjør det igjen utfordrende å planlegge driften og få gjort nødvendige investeringer i området.

Det er ytret et behov for en tydelighet fra kommunens side om hvor det er ønsket å drive med fiskeri i kommunen. Et vedtak som blir gjeldende og ikke endres, og som gir forutsigbarhet.

Utviklingen i båtstørrelsen og fiskeeffektiviteten gir nye utfordringer med tanke på areal. Kravene til sikkerhet for mennesker og råvarer fører også til utfordringer med dagens arealer og fasiliteter.

Det er investert mye i fiskeflåten i regionen den siste tiden, investeringen skjer både i fartøy og kvoter. Omsetningen øker, og fiskerne får mer igjen for det som fiskes. Det ligger et ubenyttet potensial i å ta i bruk hele fisken.

Det er utviklingsmuligheter innenfor fiskeri når det kommer til aktiviteten på land, mottak av råvarer, men også videre i verdikjeden når det kommer til bearbeiding av råvarene (ikke nødvendigvis på kaikanten) og klargjøre for eksport (dagens eksport går til Danmark, Storbritannia). Beliggenheten mot Europa gir et fortrinn som kan utnyttes bedre (ferge til Danmark, internasjonal flyplass). Da er arealene og infrastrukturen på land avgjørende for å kunne få det til.

Hjemleveransen er god, men det er noe lekkasje til Danmark ved Hanstholm og noe til Mandal. De har gode fasiliteter som gjør det til attraktive steder å levere til. God tilrettelegging på land kan føre til at kommunen også kan tiltrekke seg flere og større fartøy.

Behovet for kompetanse til næringen er knyttet til maskiningeniører og skippere (fagskole), noe som kan være utfordrende å få tak i. UiA har masterutdanning innenfor marinbiologi, noe som er bra for bransjen. I tillegg er det viktig å bygge kjennskap til matkultur og kortreist mat fra havet fra barnehagen og gjennom skolegangen.

Fiskebrygga har mange funksjoner: mottak og salg av råvarer (Fiskebasaren), uttesting av nye produkter (Fiskebasaren), som et turistmål i sin helhet og kulturbygger for Sørlandet som får se fiskebåter og fisk.

Konkrete eksempler eller utfordringer:

- Kaianlegget er for lite rundt fiskemottaket på Fiskebrygga, båter må dermed ligge på fjorden å vente til det er ledig plass.
- Bunkringsmuligheten på Krodden legges ned, og det må arbeides med å finne en god løsning på fylling av drivstoff. Uheldig å måtte fylle drivstoffet på biler i Kolsdalen og kjøre rundt i kommunen og bunkre fra bil til båt, ev. at bunkring skjer i Danmark.
- Fordelingen av havne- og næringsarealene knyttet til fiskeri på henholdsvis Kristiansand havn og Kristiansand Næringssselskap (KNAS) gir ulike utfordringer.
- Næringen ønsker å involveres tidligere i prosesser knyttet til sjø, havn og tilgrensende arealer.
- I dag sendes cruiseturistene fra cruisekaia mot byen forbi fiskemottaket uten at sikkerheten er ivaretatt overfor ansatte og turister.

Formuleringene i overordnede strategier for all arealplanlegging i Kristiansand mot 2030 oppleves som gode formuleringer:

- Sikre grønnstruktur, landbruksarealer, fiskeri og marine næringer, samt naturmangfold på land og i sjø.
- Sikre strandsonen for allmennheten og etablere en sammenhengende kyststi/strandpromenade.
- Sikre tilstrekkelig arealer slik at eksisterende industri- og næringsvirksomheter med sjøtilknytning kan videreutvikles og ikke bygges inne.

Innspillsmøte landbruk- og skognæringen

Generelt om arrangementet

Tid: 28. januar 2020, kl. 12.30-15.00

Sted: Business Region Kristiansand

Deltagere: 12

Invitasjon til innspillsmøtet er sendt direkte til potensielle deltagere som også ble fulgt opp på telefon. Invitasjonen er også delt på Business Region Kristiansand sin nettside og i sosiale kanaler. Tina Abrahamsen innledet med å fortelle om Business Region Kristiansand og gikk gjennom arbeidet med kommuneplanen og handlingsplanen knyttet til næring. Innspillene ble gitt gjennom en samtale rundt bordet.

Innledning

I Kristiansand er det ifølge NIBIO 26 698 dekar jordbruksareal, som utgjør 4,0 % av kommunens landareal. 3,3 % av kommunens areal er fulldyrket, 0,7 % er innmarksbeite og 68 % av arealet er produktiv skog. Nesten 75 % av jordbruksarealet i drift blir brukt til grovfor, 12 % til innmarksbeite, 7 % til korn og 6 % til grønnsaker, frukt og bær. 14 3600 dekar er av NIBO kartlagt som dyrkbar jord. Nesten halvparten av denne jorda er godt egnet for forkorn-dyrking, litt mindre enn det igjen er godt egnet for matkorndyrking. Det meste av kjøttet som er produsert i kommunen sendes ut av landsdelen, for lite går lokalt. Kristiansand kommune har et robust landbruk. I kommunen tas det ut om lag 20 000 kubikkmeter tømmer hvert år. Mye av tømmeret i kommunen blir eksportert til utlandet (Belgia, Tyskland, Sverige, Finland og Latvia). Beliggenheten gjør at regionen blir brukt som marginalleverandør. Det er dog ikke mange som lever bare av skogdrift og jordbruk, tilleggsjobber er vanlig.

Innspill

Dyrket mark er under et kontinuerlig press, arealene knyttet til landbruk og skog blir stadig redusert til fordel for boligutbygging eller næringsarealer. Dyrkbar og dyrket mark samt sonen rundt bør vernes. Det er soner med ulike interesser som må tas høyde for mellom eksempelvis jordbruk og bolig (eks lukt). Arealpolitikken må være streng og det må ikke gis dispensasjoner, Birkenes kommunes arealplan kan være god inspirasjon. En stor andel dyrket mark drives også av andre enn den som eier jorda, noe som gir lite eierskap til jorda. Det må også gjøres mer attraktivt å være deltidsbonde for at mer av jordas tas i bruk.

Infrastruktur er viktig, og utviklingen av tømmerbilene gir andre utfordringer enn tidligere noe som gir behov for å oppskrive veiene.

Offentlige innkjøp og lokalproduserte varer har potensiale for næringsutvikling og klimavennlige løsninger. utfordringer knyttet til dette er størrelsen på anbudene, pris og krav til leveranse hele året.

Det å vedta og fremme bruk av tre i bygging av kommunale bygg, er viktig. Da må regionens byggenæring utvikle sin kompetanse på bygg i tre for å sikre mer verdiskaping

lokalt. Kommunen kan også være tøffere og stille krav til fotavtrykk i sine anbud, og ev. fasiliteter som nærvarmeanlegg.

Mange små produsenter har utfordringer med å levere på store anbud, distribuere produktene og synliggjøre deres produkter lokalt (REKO-ringene og Bondens marked). Noe er gjort med 4640 Søgne som felles salgskanal, og potet-avtalen, men det er et potensial.

Råvarene må videreføres, noe som ofte krever investeringer i maskiner/utstyr. Dette kan være kostbart for mindre leverandører. Matproduksjon er noe som bør løftes, og det bør skapes en bevissthet rundt lokal mat. Øke bruken av lokalmat i både private husholdninger, storkjøkken og restauranter. Det er et potensiale å koble offentlige aktører, private bedrifter og lokale tilbydere.

Få skoler og barnehager på besøk, vise de og lære de om dyrking og dyrehold. Mange initiativ kan nevnes: en årlig plantedag hvor elevene får være med å plante hvert sitt grantré i skogen. "Inn på TUNET" er tilrettelagte tilbud for grupper med spesielle behov, eks barn, demens, eldre etc. Andre inntektskilder for bønder kan være mottak av elever som har utfordringer i skolen, eldre eller syke kan også ha glede av et gårdsbesøk eller få gården på besøk.

Det er en positiv utvikling mtp bynært landbruk som kan videreutvikles for å heve interessen og kunnskapen om lokalmat. Det har også en symboleffekt å ha bynært landbruk.

Det er et potensial for bruk av lavkvalitetsskog for lokalt bruk av biomasse til energi. Lokale kunder er viktig for flis, og et lokalt flis-fyringsanlegg kan være viktig i så måte. Mer videreføring av skogen i Agder er bra for regionen, ta mer av verdikjeden til tømmerstokken. Et biosinanlegg i østre Agder har både positive og negative konsekvenser.

Transport av tømmer og råvarer via jernbane bør ses på, men er ikke enkelt forretningsmessig.

Faglig dyktige og imøtekomende medarbeidere i kommunen er viktig for næringen. Det er også viktig at aktørene kun trenger å forholde seg til en saksbehandler i sakene. Inkludering av grunneiere og brukere av arealer tidlig i arbeidet som omhandler deres arealer er viktig. Det kan hende at grunneieren kan være med å se løsninger, eksempelvis skogsveier og turstier.

Det er knyttet usikkerhet til hva kommunesammenslåingen betyr for den enkelte: lokasjon av kontorer, kontaktinformasjon og hvem man skal forholde seg til på hvilke områder blant annet.

Ønskes et årlig møte med kommunen for å bli oppdaterte på støtteordninger, noe som kan bidra til å få flere til å starte opp, og få vite om pågående saker som angår bransjen.

Dialogmøte mellom kulturaktører og kulturutvalget

Generelt om arrangementet

Leder av kulturutvalget og direktør for kultur og innbyggerdialog inviterte kunst- og kulturaktører til å møte det nyvalgte kulturutvalget og kommunens administrasjon, onsdag 4. desember kl. 18.00-21.00 i bystyresalen på rådhuset.

I invitasjonen ble det spesifisert at det var ønsket et innlegg på 5 minutter som skulle omhandle:

- hvordan kunst- og kulturfeltet kan omfavne FNs bærekraftsmål (som skal legges til grunn i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel)
- hvordan kunst- og kulturfeltet kan bidra til vekst og verdiskaping i Kristiansand
- hvilke forutsetninger må være tilstede for å ha et rikt, variert og aktivt kunst- og kulturliv i Kristiansand

Det ble informert om at innspillene som kom denne kvelden skal brukes både i forbindelse med kommuneplanarbeidet, men også i forbindelse med utarbeidelsen av en ny kulturstrategi, som skal gi overordnede føringer for sentrale områder i kulturpolitikken de neste årene.

Det ble sendt ut invitasjon til aktuelle aktører. Følgende møtte:

AKKS – v/Anne Marie Almedal
 SAND-festivalen på vegne av ASSITEJ Norge – v/Theis Irgens
 Vest – Agdermuseet – v/John Olsen
 Protestfestivalen – v/Øyvind Økland
 Sørlandets Kunstmuseum – v/Reidar Fuglestad
 Bragdøya Kystlag – v/Tore Berntsen/Pål Karsten Kristensen
 Sørnorsk filmsenter – v/Kirsten Bonnén Rask
 Agder Kunstsenter – v/Håkon Gåre
 Norsk Forfattersentrum Sørlandet – v/Irene Gressli Haugen
 Scenekunst Sør – v/Theis Irgens
 Kristiansand Kunsthall – v/Cecilie Nissen
 Sørf – v/Judit Premak
 Rosegården Teaterhus – v/John Natvig
 Porsmyr bygdeturn – v/Oddbjørn Follerås
 Kilden Teater og Konserthus – v/Hans Antonsen og Marie Teresie Sørensen

Innspill

Det var svært mange innspill til de tre spørsmålene som ble stilt kunst- og kulturaktørene, og det har vært vanskelig å samle dem i dette dokumentet. I etterkant av arrangementet har man fått en forståelse av at feltet, innenfor sine respektive fag, har en felles forståelse og mening om spesielt spørsmål 2 og 3, som omhandler verdiskaping, mangfold, kvalitet og aktivitet. Det er gjort et forsøk på å trekke ut de mest sentrale innspill og de innspill som ble gjentatt av flere aktører. Hele arrangementet i bystyresalen ble tatt opp, og lenke til opptaket i sin helhet ligger i slutten av dette kapittel. Det kan være nyttig å studere opptaket, for å få en grundigere forståelse av

mulighetene kommunen har for å tenke nytt om verdiskaping og samfunnsutvikling for menneskene som bor og virker i Kristiansand.

Hvordan kunst- og kulturfeltet kan omfavne FNs bærekraftsmål?

«Å verdsette kunst og kultur er en viktig investering i verdens fremtid.»

Bærekraft handler om å ta alle ressurser i bruk, også de sosiale og kulturelle. For å klare dette, og fortsette å utvikle kommunen vår, må vi se verdien av å mobilisere det potensiale som finnes i menneskene som bor her. Ivaretagelse av vår felles kulturarv er en viktig oppgave, og kommunen har mange store og små organisasjoner og institusjoner, ildsjeler og frivillige som forvalter vår historiske identitet og stolthet. Å legge til rette for dette arbeidet, og gi menneskene mulighet for kunst- og kulturopplevelser i nærmiljøet er viktig.

Kunst og kultur er avgjørende for å fremme menneskers fysiske og mentale helse, det gjelder deltakelse både som utøver og som publikum. Kunsten kan bidra til lokalt økologisk medborgerskap, å bygge en opplevelse av det delte forvalteransvaret for planeten, på samme måte som kunsten fungerte nasjonsbyggende på 1800-tallet.

Originale og kreative tanker er grunnlaget for all utvikling. Det er derfor viktig å styrke kunstfagets posisjon i barnehage og grunnskole. Å verdsette kunst og kultur er en viktig investering i verdens fremtid.

Hvordan kunst- og kulturfeltet kan bidra til vekst og verdiskaping i Kristiansand

«Forfattere er nok glade i blomster, men også de spiser når ingen ser det.»

Tilgang på lønnet arbeid innen kunst- og kulturfeltet er avgjørende for vekst og verdiskaping. Lave inntekter gjør at kunstnere bruker mer tid på ikke-kunstnerisk arbeid, noe som igjen går ut over den kreative produksjonen. Velger man å satse på kunst og kultur vil man få økt kreativitet og innovasjon. I en verden som står overfor store omstillinger er det viktig å se og støtte prosjekter som er i skjæringspunktet mellom kunst og innovasjon.

Kunstnerisk frihet, ytringsfrihet og mangfold er bærebjelker i moderne demokratier. Kunsten understøtter fellesskapet som ligger i demokratiet, forståelsen for hverandre og forståelsen for de grunnleggende rettighetene i et samfunn. Kommunen må benytte seg av kunstens potensiale til å gjøre ting annerledes og uvant, gi kunstnere mulighet til å bidra til utvikling av nye møteplasser og invitere til dialog om hvordan vi ønsker og hvordan vi kan forme Kristiansand i tiden som kommer. Profesjonelle kunstnere som utøver sitt arbeid er direkte verdiskaping, og her er Kristiansand en viktig premissleverandør.

Kunst- og kultur må få en tydeligere rolle i kunnskapsutvikling og kompetanseheving, og strategisk arbeid på feltet må synliggjøres i kommunens planarbeid. Kommunen er nødt til å investere for å skape vekst og få ytterligere verdiskaping, det gjelder også kunst og kultur.

Hvilke forutsetninger må være tilstede for å ha et rikt, variert og aktivt kunst- og kulturliv i Kristiansand

«Vi trenger politikere og byråkrater som er modige og nysgjerrige og evner å se verdien av et rikt, variert kunst- og kulturliv.»

Alle i Kristiansand skal ha lik rett til å oppleve kunst og kultur, og tilbudet må følge mennesket i hele utdanningsløpet. Museer er viktige arenaer for kunnskapsformidling og dialog. Sats på barn og unge! De må ha arenaer som de kan vokse videre inn i, som ivaretar og hjelper dem videre til å oppnå nasjonal og internasjonal suksess, hvis det er det de ønsker og er kapable til.

Det er samtidig viktig å være vertskap for de store institusjonene, som morgendagens stjerner kan strekke seg etter. Profesjonalisering av kunstnere og arrangører er viktig for å opprettholde et variert, spennende og attraktivt kulturliv, og stadig søke nye talenter og uttrykk.

Kommunen oppfordres til å føre en ikke-instrumentell kulturpolitikk, og legge til rette for feltet gjennom forutsigbarhet og gode rammevilkår. Ta søknadsprosjekter på alvor, og prioritere det frie feltet. God infrastruktur, subsidierte lokaler egnet for ulik aktivitet, arenaer for å skape, vise og møtes vil legge til rette for et mangfold av kunstneriske uttrykk.

Omtale



Kunst- og kulturaktører møter kulturutvalget (foto: Angjerd Munksgaard)

Innspillmøte kan i sin helhet sees på følgende lenke:

<https://kristiansand.kommunetv.no/archive/6?guid=11cfe7e8-baa9-4fa4-b391-5e9047cc68cc>

Fremtidsverksted «Hvordan kan vi sammen gjøre Kristiansand til den beste kommunen å vokse opp i?»



Generelt om arrangementet

ABSOLUTT-program i Kristiansand, samling 2, 25.februar 2020

Opplegget var en del av Oppvekstutvalgets opplæringsprogram i regi av KS.

Deltakere:

- Oppvekstutvalget
- **Skolehelseyskepleier** – innledet
- **Ungdommens Bystyre**– innledet
- **Forandningsfabrikken**– innledet
- **Kongsgård skolesenter/kombinasjonsklasser**– innledet
- Foreldreutvalget for barnehage
- Foreldreutvalget for grunnskole
- Blå Kors
- Kirkens ungdomsprosjekt
- Utdanningsforbundet
- Ledergruppen i Oppvekst

Metode:

Dialog og samskaping – et mangfold av aktører. Åtte grupper sammensatt på tvers.

- Framtida skapes gjennom nye former for dialoger både internt i egen organisasjon og med eksterne samarbeidspartnere.
- En slik dialog vil gi flere perspektiver og muligheter for nye handlinger.

Innspill



Hovedinnsikt:

- Barnas perspektiv/ trygge barn
- Å snakke om følelser
- Deltakelse og tilhørighet
- Forventningspress
- Trygge voksne
- Samskaping, Kommune 3.0/ offentlig og frivillig sektor og brukere

Barnas perspektiv/ trygge barn

- Styrke barnas perspektiv, medvirkning – barnekonvensjonen «Barns beste»
- Arenaer for å snakke trygt og anonymt (f.eks. app, eller digital helsesøster)

Å snakke om følelser

- Trygge voksne som både tørr å spørre, og som tørr å gå nærme.
- Øve på å snakke om følelser, allerede fra barnehage.
- Lære foreldre opp i forhold til hvordan snakke om følelser med sine barn.

Forventningspress

- Betydningen av å dempe stressnivå hos barn og unge.
- Utjevne de store sosiale forskjellene.
- Mobilfrie soner – policy når det gjelder lekser/prøver osv.

Deltakelse og tilhørighet

- Deltagelse, «alle må være en del av flokken»
- Skape en skolehverdag hvor det er selvsagt for hele skolen at ingen skal gå alene, og der alle skal med.
- «Vennskap + tilhørighet + mestring = vaksine mot psykiske helseplager»
- Normalisere at vi er forskjellige og å normalisere det som vi opplever som fremmed.
- Tilgjengeligheten av gratis fritidstilbud for barn og unge
- Trygghet til å være med i fritidsaktivitetene

Kommune 3.0

- Frivillig og offentlig sektor sammen – utnytte potensialet i «oppvekstpartnerskapet».
- Nok menneskelige ressurser (inkludert frivillig sektor) som kan skape trygge relasjoner for alle

Trygge voksne

- Ansvar for å være der og skape de trygge arenaene og ekte relasjoner.
- Satse på foreldrenettverk
- Lage det handlingsrommet som gjør at barn og unge opplever at de er trygge til å fortelle.
- Barn må ikke være usikre på hva som skjer med det de forteller.
- Formidle at jeg (den voksne) er i stand til å ta inn over meg det du forteller nå.
- Anonymitet vet vi at skaper også en åpenhet.
- Voksnes kompetanse
- Tid: de ansatte må sette av tid til å snakke med ungdommen og med foreldre.
- Det handler ikke om tid, det handler om hvordan vi bruker den tiden vi har.

«Vi må snakke mer om *innholdet*, heller enn at vi skal bruke mer tid. Det hjelper ikke at du er tilgjengelig og har tid hvis ikke barnet har tillit til deg».

